

SUOMEN KENNELLIITON JULKAISUJA 1/2014

Koiranomistajuus Suomessa

Tutkimus hyvinvointi- ja terveystekijöistä
Terveys 2000 -aineiston valossa

Heimo Langinvainio | Kaisla Joutsenniemi | Majju Pankakoski
ISSN 2342-737X | ISBN 978-951-96912-2-0

© Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.

Sisällysluettelo

1.	Johdanto.....	3
2.	Tutkimuksen tarkoitus.....	3
3.	Tutkimusorganisaatio	4
4.	Yleiskatsaus koiranpitoon liittyvään terveys- ja hyvinvointitutkimukseen	4
5.	Aineisto ja menetelmät	8
6.	Tulokset.....	9
6.1.	Koiranomistajuuden esiintyvyys.....	9
6.2.	Koiranomistajuus sukupuolen mukaan	10
6.2.1.	Miesten ja naisten suhteelliset osuudet	10
6.3.	Sukupuoli ja keskimääräinen ikä	10
6.4.	Ikä	11
6.5.	Siviilisäätö	12
6.5.1.	Suhteelliset osuudet siviilisäädetyillä.....	14
6.6.	Parisuhteessa elävien osuus.....	15
6.7.	Koulutusaste.....	15
6.7.1.	Suhteelliset osuudet koulutusryhmittäin	16
6.8.	Ammattiasema	18
6.9.	Tulot	19
6.10.	Kuntamuoto	19
6.10.1.	Suhteelliset osuudet kuntamuodoittain.....	21
6.11.	Asumismuoto.....	22
6.12.	Taloudessa asuvien henkilöiden määrä	23
6.13.	Sukupuoli, siviilisäätö ja BDI	23
6.14.	Kuntamuoto ja BDI	24
6.15.	Ikäryhmä ja BDI	25
6.16.	Liikunta vapaa-aikana	26
6.16.1.	Liikunta: istuminen viikonloppuina	27
6.17.	Alkoholinkäyttö	28
6.18.	Tupakointi	29
6.19.	Turvattomuuden tunne asuinalueella	29
7.	Yhteenveto.....	31
7.1.	Tuloksia koiranomistajista.....	31
7.2.	Yleisiä väestömuutoksia aikavälillä 2000–2011	32
7.3.	Keskustelua	33
7.4.	Trendiarvioita.....	34
8.	Yleisiä johtopäätöksiä	34
9.	Kirjallisuusviitteet.....	36
10.	Liitetaulukot.....	40

1. Johdanto

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry. (Kennelliitto) käynnisti tulevaisuustoimikunnan aloitteesta vuonna 2013 Hyvää elämää koiran kanssa -hankkeen, jonka tarkoituksena on tukea terveyttä ja hyvinvointia edistävää ihmisen ja koiran tasapainoista suhdetta – molempien osapuolten parhaaksi.

Tähän liittyen aloitettiin myös tutkimushanke koiranpidon hyvinvointi- ja terveystekijöistä. Kattavuuden ja vertailtavuuden varmistamiseksi eri väestöryhmien kesken oli toivottavaa saada tutkimushanke koordinoitua valtakunnallisten epidemiologisten tutkimushankkeiden kanssa.

Mahdollisuuden epidemiologiselle tarkastelulle tarjosi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (ent. Kansanterveyslaitos) Terveys 2000 -aineisto, joka luovutettiin soveltuvin osin hankkeen käyttöön. Lisäksi aineistoa on vertailtu Terveys 2011 -tutkimuksen tuloksiin eräiden sosiodemografisten tekijöiden osalta. Terveys 2011 -tutkimuksessa oli valitettavasti jätetty pois varsinaiset koiranpitoon liittyvät kysymykset, minkä vuoksi suora vertailtavuus ei ole mahdollista.

Erityisesti koiran psykososiaalista merkitystä on tutkittu myös Suomessa. Useita Pro Gradu -tutkimuksia on julkaistu eri yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Johtopäätöksenä on useimmiten suositus syventää tutkimusta koiran terveysvaikutuksista sekä yksittäisen koiranomistajan, että kansanterveyden näkökulmasta. Tähän liittyy myös se, kuinka kuntasuunnittelussa huomioidaan toisaalta koirapopulaation erityistarpeet ja toisaalta koko kansan liikkumista edistävät toimet. Koiran merkitystä seurakoirana, ikääntyvien toimintakyvyn ylläpitäjänä, sosiaalisten suhteiden fasilitoijana ja terapiakoirana hoitotyössä on tarkasteltu useissa tutkimuksissa. Myös koiran vaikutusta lasten ja nuorten sosiaaliseen kasvuun ja erityistarpeiden lasten emotionaaliseen kehitykseen on tutkittu.

Kansainvälistä epidemiologista koiratutkimusta on vähän. Australiassa ja Saksassa on toteutettu pitkittäistutkimus (Headley & Grabka 2003). Tutkimuksessa tarkastellaan koiranomistajuutta, terveyttä ja koiranomistajuuden kansantaloudellista merkitystä.

2. Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoitus oli saada yleiskuva koiranpidosta Suomessa ja siten luoda pohjaa jatkotutkimuksille. Tutkimuksessa tarkasteltiin sosiodemografisia tekijöitä, kuten koiranpidon esiintyvyyttä mm. iän, sukupuolen, siviilisäädyn, koulutuksen ja ammatin, sekä asumis- ja kuntamuodon suhteen. Lisäksi oli tarkoitus kartoittaa koiranomistajien terveyskäyttäytymistä kuten liikuntaa, tupakointia ja alkoholinkäyttöä sekä henkistä hyvinvointia. Kennelliiton jäsenistölle on suunniteltu vuoden 2014 lopussa toteutettava syventävä kyselytutkimus.

3. Tutkimusorganisaatio

Tutkijat: Heimo Langinvainio (vastaava), Kaisla Joutsenniemi, Maiju Pankakoski (THL) Terveys 2000 hankkeen tutkijat: Tuija Martelin (THL), Tommi Härkänen (THL)

Suomen Kennelliitto (Kennelliitto), tutkimuksen johtoryhmä: Risto Ojanperä pj., Mikko Koskinen, Kaija Unhola. Asiantuntijaryhmä Marjatta Snellman, Vappu Alatalo, Tommy Wirén

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry. on valtakunnallinen koira-alan asiantuntijajärjestö Suomessa. Sen tavoitteena on edistää puhtasrotuisten koirien jalostusta ja monipuolista koiraharrastusta sekä parantaa koiranpitoa Suomessa.

Koiria on Suomessa noin 650 000. Kennelliitto jakaa asiantuntijatietoa, ja se toimii kattavasti suomalaisen ja kansainvälisen koiratoiminnan etujärjestönä. Liiton jäsenenä on noin 1 900 koiraharrastusyhdistystä ja noin 150 000 henkilöjäsentä.

4. Yleiskatsaus koiranpitoon liittyvään terveys- ja hyvinvointitutkimukseen

Koiranpidon ja lemmikkien terveystekijöitä ihmisen kannalta ei aikaisemmin Suomessa ole laajemmin epidemiologisesti kartoitettu. Sen sijaan yksittäisiä havaintoja suotuisista terveysvaikutuksista ihmiselle on julkaistu eri yhteyksissä, samoin joitakin kansainvälisiä tutkimustuloksia, esimerkiksi dataa 11 Euroopan maan syntymäkohorteista (Lödrup Carl- sen KC et al. 2012) sekä Saksan ja Australian pitkittäistutkimuksesta, jossa arvioitiin myös lemmikkien tuottamia säästöjä terveydenhuollolle. (Headley and Grabka, 2003).

Suomessa erityisesti koiran psykososiaalista merkitystä on kuvattu. Useita Pro Gradu -tutkimuksia on julkaistu eri yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Johtopäätöksenä on useimmiten suositus syventää tutkimusta koiran terveysvaikutuksista sekä yksittäisen koiranomistajan että kansanterveyden näkökulmasta. Tähän liittyy myös se, kuinka kuntasuunnittelussa huomioidaan toisaalta koirapopulaation erityistarpeet ja toisaalta koko kansan liikkumista edistävät toimet. Koiran merkitystä seurakoirana, ikääntyvien toimintakyvyn ylläpitäjänä, sosiaalisten suhteiden fasilitoijana ja terapiakoirana hoitotyössä on tarkasteltu useissa tutkimuksissa. Myös koiran vaikutusta lasten ja nuorten sosiaaliseen kasvuun ja erityistarpeisten lasten emotionaaliseen kehitykseen on tutkittu.

Julkaistut tutkimukset osoittavat, että vuorovaikutus ihmisen ja eläimen välillä ja jopa eläimen läsnäolo voivat liittyä moniin tekijöihin ihmisessä: terveyteen, jota indikoivat harvemmat lääkärikäynnit, vähäisempi lääkkeiden käyttö, hyvä kunto, sosiaalisen elämän vireyys, parempi empatiakyky, pelon ja ahdistuksen väheneminen, luottamuksen ja rauhallisuuden lisääntyminen, parempi mieliala ja masentuneisuuden väheneminen, parempi kivun sieto, vihamielisyyden väheneminen, stressioireiden kuten verenpaineen ja sykkeen aleneminen, matalampi kortisolitaso ja korkeampi oksitosiinitaso sekä oppimisen helpottuminen (Julius et al. 2013).

Jo 1980-luvulla lemmikkieläinten vaikutusta ihmiseen on tutkittu. Samalla testattiin kansan parissa liikkunutta hypoteesia, että lemmikkieläin on hyväksi omistajansa henkiselle ja fyysiselle terveydelle. Viitteitä myönteisistä vaikutuksista saatiin, mutta tuolloin ei kuitenkaan otettu huomioon lähtötasoa. Terveyttä mitattiin esimerkiksi kolesterolitasolla ja lääkärikäyntien frekvenssillä (Julius et al. 2013).

On osoitettu, että säännöllinen liikunta parantaa ikääntyvien yleisterveyttä ja toimintakykyä. Koiranomistajat kävelivät 50% enemmän kuin vertailuryhmä. Tämä viittaa siihen, että velvollisuudet lemmikkiä kohtaan tarjoavat ikääntyville tarkoitushakuista toimintaa, joka motivoi koiranomistajia kävelemään enemmän (Gretebeck et al. 2013). Koira lisää myös leikkauspotilaiden motivaatiota kävellä enemmän (Ward 2013) samoin kuin II-luokan diabetesta sairastavien päivittäisten askelten määrää erityisesti talviaikaan. (Haine et al. 2013)

Lasten lihavuuden ja koiran omistajuuden suhdetta on myös tutkittu. Kävi ilmi, ettei ole näyttöä siitä, että jälkimmäisellä olisi vaikutusta lapsuudenaikaisen lihavuuden kehittymiseen (Westgarth et al. 2013). Lisää monitieteellistä pitkittäistutkimusta tarvitaan koiran ja liikunnan merkityksestä ylipainoisten lasten kehitykseen. Koiranomistajuus myös lasten osalta lisää fyysistä aktiivisuutta, mutta sillä ei ole vaikutusta lasten ylipainoon (Christian et al. 2012).

Koiranomistajuus ei välttämättä lisää lasten liikkumista kokonaisuudessaan. Liverpoolissa tehdyssä tutkimuksessa todettiin, että omistajuus lisää 9–10-vuotiaitten viikoittaisia kävelyretkiä koiran kanssa, mutta vähentää muuta liikkumista. 15,4 % lapsista vei päivittäin ulos koiran riippumatta siitä, oliko kyse omasta koirasta (koiranomistajista 34,6 %), 14,1 % useita kertoja viikossa (koiranomistajat useammin kuin muut), 27,6 % kerran viikossa. Niitä, jotka eivät vieneet koskaan koiraa ulos, oli 42,8 %. Kiintymyssuhde oli suoraan verrannollinen raportoituun koiran ulkoiluttamiseen (Westgarth et al. 2013).

Vapaa-ajan fyysinen aktiivisuus on suhteessa useisiin tekijöihin, kuten nuori ikä, pieni painoindeksi, fyysinen työ, koiranomistajuus sekä huonot kulkuyhteydet. Tämä todettiin Lounais-Englannin maaseudulla tehdyssä tutkimuksessa, jossa suositeltiin ympäristötekijöiden kartoittamista erillään kaupunkiympäristöstä (Solomon et al. 2013).

Lemmikkieläinterapiaa on mahdollista käyttää tavoitteellisen toimintaterapian osana. Sillä on monia käyttömahdollisuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon aloilla (Söderholm 2002).

94% autististen lasten vanhemmista raportoi kiintymyssuhteesta lapsen ja koiran välillä. Lapset jakoivat koiran kanssa sekä leikkinsä että henkilökohtaisen tilansa. Hyötyinä pidettiin tilaisuutta oppia vastuuta ja toveruutta. Koiraa pidettiin toisaalta kalliina ja aikaa vievänä harrastuksena (Carlisle 2013). Autistiselle lapselle eläinterapia on varteenotettava vaihtoehto, koska eläin edistää autistisen lapsen puheen kehitystä ja sosiaalista kanssakäymistä (Beck 1996). Psykiatriset lapsipotilaat ja erityistarpeiset autistiset lapset hyötyvät tutkimusten mukaan perhekeskeisestä hoidosta, jossa palveluskoirat osallistuvat arkirutiineihin (Ambardekar et al. 2012).

Eläinavusteisen terapian on todettu vaikuttavan myönteisesti haavoittuneiden sotilaiden vointiin elämäntaitoa ja ammatillisia valmiuksia kehittävän ohjelman yhteydessä. Tutkimuksessa todettiin huomattavia korrelaatioita useissa kohdin mielialaan, sinnikkyYTEEN ja toimintakykyyn. Eläinavusteinen terapia, jota toteutettiin koirien avulla, vähensi sotilaiden stressiä ja väsymystä (Beck et al. 2012).

Eläinavusteinen terapia psykoterapian ja lääkityksen lisäksi voi kohentaa myös väkivaltaa kokeneen potilaan vointia. Katsaus kirjallisuuteen korostaa eläinavusteisen terapian merkitystä itsenäisyyden ja toimintakyvyn palauttamisessa (Stockalingam et al. 2008).

Koiran on viime aikoina todettu olevan hyödyksi sydän- ja verisuonitautien ehkäisyssä ja auttavan sydänperäisistä ongelmista toipumista. Amerikan Sydänyhdistys on koonnut useiden sydänspecialistien näkemykset yhteen ja julkaissut virallisen lausunnon, joka on toisaalta melko varovainen, mutta tuottaa varmaankin lisää tutkimusta aiheesta (Kulbertus 2013).

Altistuksen koirille varhaislapsuudessa on todettu vähentävän riskiä saada allergioita ja hengitystieinfektioita. Koiraperheen kotipöly on erilaista kuin muissa perheissä; se lisää immuniteettiä ja tuottaa erilaisen bakteerikannan sisäelimiin (Fujimura et al. 2013)

11 maan yhteisessä kohorttitutkimuksessa todettiin, että lemmikin omistaminen varhaislapsuudessa ei lisää eikä vähennä riskiä sairastua astmaan tai allergiaan 6–8 vuoden iässä. Tästä syystä terveydenhoitohenkilöstön ei tule suositella eikä ehkäistä lemmikin hankkimista näiden sairauksien ennaltaehkäisykeinona (Lödrup et al. 2012).

Koiranomistajat kokevat koiran vaikuttavan positiivisesti heidän terveyteensä. Joillekin terveydenhuollon asiakkaista koira ja sen kanssa harrastaminen voivat olla selkeästi terveyttä edistävä asia, jota ammattilaisten olisi hyödyllistä tukea (Jutila et al. 2002).

Palveluskoirien on todettu lisäävän psykososiaalista hyvinvointia, jota tutkimuksessa mitattiin kiintymyssuhdetta, depressiota, itsetuntoa ja yksinäisyyttä kartoittavilla standardisoivilla kysymyksillä (Collins et al. 2006).

Palveluskoirista koulukoiria on käytetty tunnekasvatuksen apuna koululuokissa sosiaalisen, emotionaalisen ja työskentelyilmapiirin parantamiseksi. Positiivisen ilmapiirin todettiin lisäävän oppimiseen keskittymistä (Thil 2007).

Kasvatustieteellisen tutkimuksen mukaan koira miellettiin ensisijaisesti ystäväksi, jonka asema perheessä on ihmisjäsenen kaltainen. Koira koettiin kuitenkin keskimäärin lähemmäksi kuin muut ystävät. Lemmikkieläimen ja ihmisen suhteessa on havaittavissa antropomorfinen piirre. Lemmikki määriteltiin tarpeiden kohteeksi ja koiraa tarkasteltiin lapsen käytökseen vaikuttavana muuttujana. Empiiristen tulosten perusteella nousi esille kolme tarveluokkaa: fysiologiset, psykologiset ja itsensä toteuttamisen tarpeet (Heikkinen & Paavonseppä 1996).

Koiran on katsottu vaikuttavan lapsen kehitykseen positiivisesti monella tavalla. Se lisää vastuuntuntoa, itsenäisyyttä, empaattisuutta ja sosiaalisuutta. Koiran nähtiin myös kohottavan lapsen arvoasemaa muiden lasten joukossa (Stenhammar 1997).

Kiintymyssuhteen pohjalta voidaan tunnistaa kolme erilaista mutta toisiinsa liittyvää ulottuvuutta koiran ja lapsen suhteessa: a) käytöksellinen kiintymys (leikki, huolehtiminen) b) tunteenomainen kiintymys ja c) tiedollinen kiintymys (käsitukset lemmikistä ja sen hoidosta). Jokaiselle ulottuvuudelle on kehitetty mittarit, jolla mitataan näiden tekijöiden suhdetta (Melson, Peet & Sparks 1991).

Kontaktit koiran kanssa kehittävät lapsen kykyä tuntea empatiaa ja oppia hoivaamista. Lemmikkieläimen hellittely on sallittua myös pojille. Lapsi oppii vastaamaan koiran tarpeisiin ja siirtämään huomion itsestä ulkopuoliseen kohteeseen (Loukkola 1999). Koirat kehittävät sanatonta viestintää (Sadeharju 2000).

Koira hankitaan usein perheeseen, jossa lapsella on erilaisia pelkotiloja. Koiralta toivotaan lievennystä pelkoihin ja siinä onkin onnistuttu kiitettävästi (Unhola 1998).

Koira tukee myös ikääntyvän toimintakykyä. Sillä voi olla suuri merkitys kosketuksen tarpeen, masennuksen ja yksinäisyyden lievittäjänä. Koiralla on myös verenpainetta ja sykettä alentava vaikutus (Kettunen et al. 2008). Koiranomistajuudella ja ikääntyvän toimintakyvyllä on selvä yhteys. Ikääntyvä liikkuu enemmän ja toimii monipuolisemmin koirasta huolehtimiseensa. Koiranomistajilla on myös laajempi sosiaalinen verkosto. Koira vähentää yksinäisyydentunnetta, lisää turvallisuudentunnetta ja tuo elämään mielekkyyttä (Issakainen & Latvalehto 2003).

Vanhainkoteissa tehdyissä tutkimuksissa koiria pidettiin erittäin tärkeinä seuralaisina. Niiden vierailut piristivät vanhuksia. Henkilökunnan mukaan kaverikoiravierailut eivät oleellisesti lisänneet heidän työtään (Lindholm & Uotila 2002, Lindberg & Paatero 2007). Alzheimer-potilaiden käytös on muuttunut, kun koira on vierailut heidän luonaan laitoksessa. Mielialan vaihtelut ovat vähentyneet ja sosiaalinen kanssakäyminen on lisääntynyt (Unhola 2006).

Kaverikoiratoiminnan esittelystä vammaisalan työntekijöille on saatu myönteistä palautetta. Tutkimustulos tuki käsitystä koiran positiivisista vaikutuksista kehitysvammaisille (Kettinen 2007).

Koirien kontaktihakuisuus on 0,49 ja kissoilla vain 0,07. Se tekee ventovieraisiin tutustumisen helpommaksi, millä on merkitystä erityisesti urbaanin yksinäisyyden lievittäjänä. Koirat ovat luonnostaan tunteellisia (Jääskeläinen 1999). Koira ei koskaan valehtelee rakastessaan (Masson 1997).

Koiran hellimisen ja koiralle puhumisen on todettu vähentävän stressiä, saavan aikaan turvallisuudentunnetta, lievittävän kipua, nopeuttavan paranemista ja virkistävän dementoituneita (Hart 1995).

Eläinkontakti voi vähentää subjektiivista ahdistuksen kokemista ja lisätä rauhallisuutta (Julius 2013). Itseraportoitu ahdistus ja pelko voivat merkittävästi helpottua, kun ihminen on tekemisissä eläimen kanssa tilanteissa, joissa kokemus on joko tuotettu laboratorioolosuhteissa (Shiloh et al. 2003) tai on hoitotoimenpiteisiin liittyvää (Barker et al. 2003). Koiran vierailulla sairaalan sydäntautiosastolla on todettu olevan samanlainen myönteinen vaikutus (Cole et al. 2007). Myös pitkäaikaisessa hoidossa olevien potilaiden yksinäisyys lievittyi koirien vierailujen ansiosta (Banks & Banks 2002 ja 2005).

Näyttää todennäköiseltä, että vuorovaikutus lemmikkieläimen kanssa parantaa mielialaa pikemminkin kuin liikunta, sillä koirien lisäksi myös kissoilla on positiivinen vaikutus mielialaan. Metatutkimuksessa eläinavusteisen terapian hyödyistä kävi ilmi, että eläimen hyödyntäminen terapiassa vähentää merkittävästi depression oireita (Souter & Miller 2007).

Myös lapset ja aikuiset, joilla oli joko fyysinen tai psyykinen sairaus, näyttävät hyötävän eläinkontaktista. Heidän mielialansa kohentui tutkimuksessa, joka koski 10-viikkoisen eläinavusteisen terapian hyötyjä (Nathans-Barel et al 2005). Psykiatristen palveluskoirien on todettu helpottavan myös asiakkaiden muita oireita. (Esnayra 2007).

Tutkimukset tukevat sitä, että eläimillä, koirilla, kissoilla ja jopa linnuilla on potentiaalia vähentää depressiota ja kohottaa erityistarpeisten ihmisten – sekä aikuisten että lasten – mielialaa erityistilanteissa (Julius et al. 2013).

5. Aineisto ja menetelmät

Terveys 2000 -tutkimuksen tarkoituksena oli hankkia ajankohtaiset tiedot tärkeimmistä kansansairauksista, niiden syistä ja hoitotilanteesta sekä työ- ja toimintakyvystä (Aromaa & Koskinen 2002). Tutkimusta varten koottiin laaja hankeorganisaatio, jossa rahoittajina ja toteuttajina olivat mukana mm. Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos, Kansanterveyslaitos, Kuntien eläkevakuutus, Stakes, Suomen Hammaslääkäriseura ja Suomen Hammaslääkäriliitto, Työsuojelurahasto, Työterveyslaitos, UKK-instituutti ja Valtion työsuojelurahasto. Hankeorganisaatio suunnitteli ja toteutti tutkimuskokonaisuuden Kansanterveyslaitoksen johdolla. Tilastokeskus toteutti kotikäyntihaastattelun ja KTL terveystarkastuksen. Kahden esitutkimuksen jälkeen rekrytoitiin kesäkuussa 2000 henkilöstö viiteen eri puolilla maata toimivaan kenttäryhmään. Haastattelut aloitettiin elokuun lopussa ja terveystarkastukset syyskuussa vuonna 2000. Kenttätutkimus päättyi kesällä 2001, jolloin ns. nuorten aikuisten tutkimus saatiin toteutettua.

Selvitys Terveys 2000 -tutkimuksen organisaatiosta, projektiryhmistä, otannasta, tiedonkeruusta, tietojenkäsittely- ja analyysiryhmästä, kenttätoiminnan valmisteluryhmästä ja toteuttajista osallistuvissa organisaatioissa on julkaistu hankkeen peruseräraportissa, samoin kuin seikkaperäinen selvitys käytetyistä tutkimusmenetelmistä (Aromaa & Koskinen 2002). Terveys2000- tutkimus jakautui kolmeen osaan:

1. 30 vuotta täyttäneiden tutkimus, johon kuului terveystarkastus ja terveystarkastus,
2. Mini-Suomi-tutkimukseen 20 vuotta sitten osallistuneiden seurantatutkimus ja
3. nuorten aikuisten (18–29-vuotiaat) tutkimus.

Tutkimusta varten alueyksiköiksi valittiin viisi ns. miljoonapiiriä (yliopistosairaalaapiirit). Tilastokeskuksessa suunniteltiin kaksiasteinen otanta-asetelma. Tutkimuksen perusjoukoksi määriteltiin Manner-Suomessa asuva aikuisväestö, 18 vuotta täyttäneet. Perusjoukko ositettiin alueellisesti yliopistosairaaloiden vastuualueiden (5 ns. miljoonapiiriä) mukaan käyttäen väestömäärään suhteutettua suhteellista kiintiöintiä. Jokainen osite jaettiin kahtia niin, että maan 15 suurinta kuntaa tai terveyskeskusta ylläpitävää kuntayhtymää (terveyskeskuspiirit) poimittiin kaikki, ja loppuotos, eli 65 terveyskeskuspiiriä poimittiin kussakin ositteessa systemaattisella PPS-otannalla.

Koko maasta tutkimukseen tuli 80 terveyskeskuspiiriä (yhteensä 160 kuntaa). Niistä valittiin otos tutkittavia systemaattisen otannan avulla. Suurten kaupunkien otoskoko suhteutettiin väestön määrään, ja muissa terveyskeskuspiireissä otoskoot laskettiin niin, että ne vastasivat suhteellisen kiintiöinnin vaatimusta. 30 vuotta täyttäneiden otoksessa pienin otoskoko mainituissa 65 terveyskeskuspiirissä oli 50 ja suurin 100. 80 vuotta täyttäneitä otokseen poimittiin kuitenkin kaksinkertainen määrä heidän väestöosuuteensa nähden. Kansaneläkelaitos poimi otoksen, ja siinä oli 30 vuotta täyttäneitä 8028 sekä 18–29-vuotiaita nuoria aikuisia 1894. Tuloksia analysoidessa on otettava huomioon otoksen rakenne. Erikseen valittiin harkinnanvaraisesti 7 paikkakuntaa, joilta kutsuttiin tutkimukseen elossa olevat vuosina 1978–80 Mini-Suomi -tutkimuksessa tutkitut henkilöt (N=1260, ikä 50 vuotta tai enemmän).

Tämä raportti koskee 30 vuotta täyttäneiden aikuisten tutkimusta. Kyselyyn v. 2000 oli liitetty kysymys koirapidosta. Koiraa koskevat vastausvaihtoehdot olivat: 0= Ei ole koskaan ollut koiraa, 1= Ei ole tällä hetkellä koiraa, mutta on aiemmin ollut, 2= On tällä hetkellä koiraa.

Otokseen kuului 8 028 henkilöä, joista kotona tai laitoksessa haastateltiin 6 986 henkilöä (87 %). Varsinaiseen terveystarkastukseen osallistui 6 354 ja kotiterveystarkastukseen 416 henkilöä (taulukko 2.1). Varsinaiseen terveystarkastukseen osallistui siten 79 % koko otoksesta ja siihen tai kotiterveystarkastukseen yli 84 % otoksesta. Alueittain otos, tutkitut ja osallistuneiden osuudet käyvät ilmi taulukosta 2.2. Todelliset osallistuneiden osuudet kasvavat hieman näistä kun otoksesta poistetaan ennen tutkimushetkeä kuolleet (taulukko 2.3). Niiden henkilöiden osuus, joista on käytettävissä joitakin keskeisiä tietoja, on paljon mainittua suurempi, koska puhelinhaastattelu ja jälkikysely tuottivat varsin runsaasti vastauksia.

6. Tulokset

6.1. Koiranomistajuuden esiintyvyys

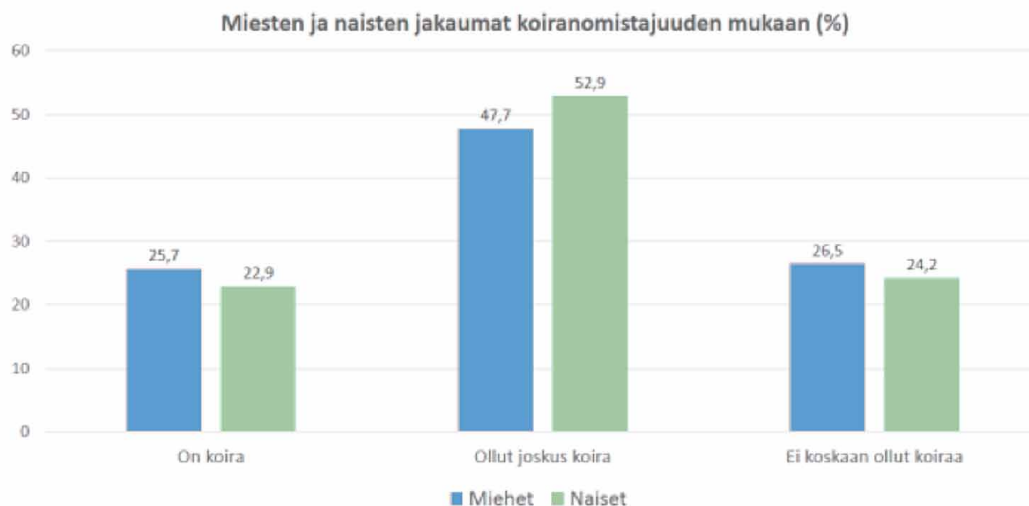
Tutkimuksen kohderyhminä olivat siis yli 30-vuotiaat miehet ja naiset. Oheiset tulokset painottuvat koiranomistajuuden sosiodemografiaan ja eräisiin terveyskäyttäytymisen riskitekijöihin.

Kysymykseen, onko teidän kotitaloudessanne tai perheenne maatilalla tällä hetkellä koira, neljäsosa eli 24,2 % vastasi omistavansa koiran tällä hetkellä. Yli puolet (50,5 %) oli joskus omistanut koiran. Kolme neljännestä (74,7 %) kyselyyn vastanneista omisti koiran tai oli aiemmin omistanut koiran. Neljäsosa (25,3 %) ei ollut koskaan omistanut koira.

6.2. Koiranomistajuus sukupuolen mukaan

Miehistä hieman useammalla oli tutkimushetkellä koira (25,7 %) kuin naisilla (22,9 %). Toisaalta naisista useammalla (52,9 %) kuin miehillä (47,7 %) on ollut koira aikaisemmin. Naisiin (24,2 %) verrattuna suuremmalla osalla miehistä ei ole koskaan ollut koira (26,5 %).

6.2.1. Miesten ja naisten suhteelliset osuudet

Koiranomistajista miehiä oli 49,9 % ja naisia 50,1 %, eli lähes yhtä paljon. Niistä, joilla on joskus ollut koira, oli naisia 55,5 % ja miehiä 44,5 %. Niistä, joilla ei koskaan ole ollut koira, oli naisia (50,7 %) ja miehiä (49,3 %).

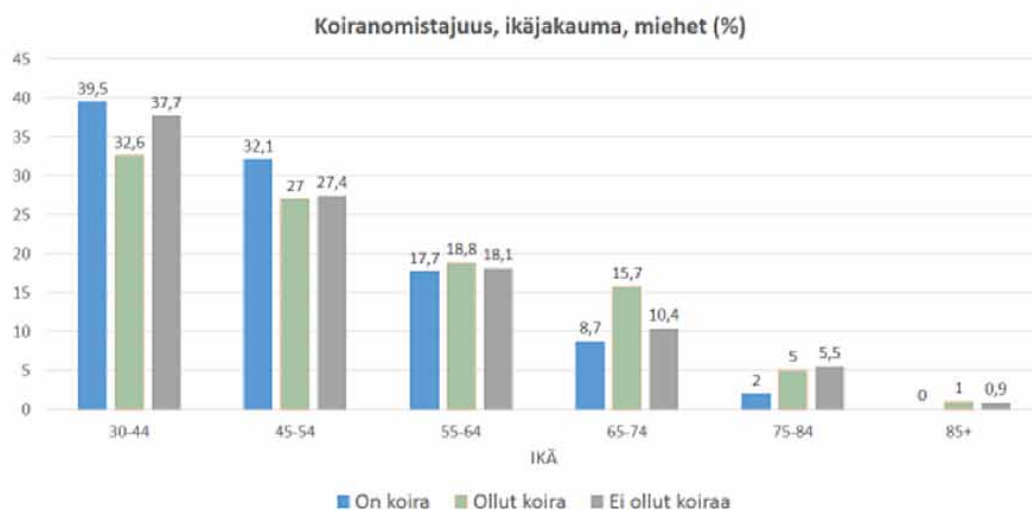
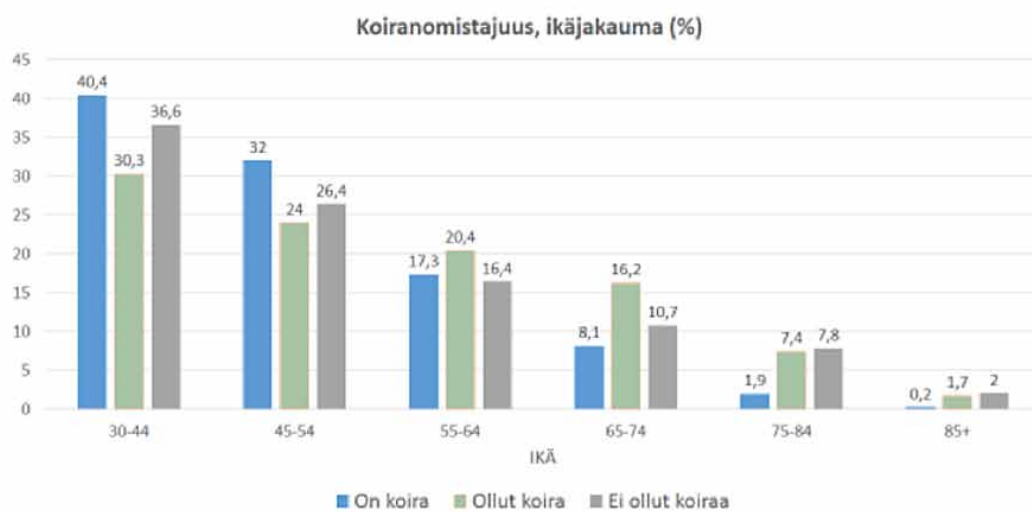
6.3. Sukupuoli ja keskimääräinen ikä

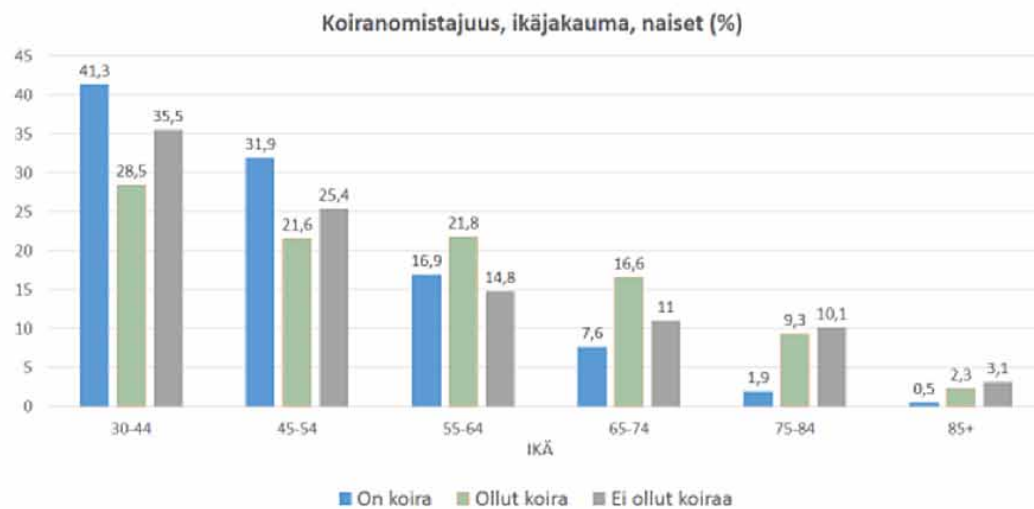
Koiranomistajista miehet ja naiset olivat suunnilleen samanikäisiä (48,2 v. vs. 47,9 v.), mutta ex-koiranomistajista naiset (54,6 v.) olivat keskimäärin hieman iäkkäämpiä kuin miehet (52 v.). Miehistä koiranomistajat olivat hieman nuorempia kuin ex-koiranomistajat ja miehet, joilla ei ole ollut koira (48,2 v., 52 v., 50,2 v.).

Koiranomistajuus, sukupuoli ja keskimääräinen ikä (ka.)			
	On koira	Ollut koira	Ei ollut koira
Miehet	48.2	52	50.2
Naiset	47.9	54.6	47.9
Kaikki	48.1	53.3	49.1

6.4. Ikä

Suurin osa koiranomistajista oli 30–44-vuotiaita (40,4 %). Koiranomistajien määrä laski iän myötä, ollen yli 75-vuotiaiden ryhmässä vain 2 %. Eläkeikäisiä eli yli 65-vuotiaita oli koiranomistajista yhteensä 10,2 %. Molempien sukupuolten osalta koiranomistajien ikä noudattaa edellistä jakaumaa. Suurin osa kuuluu 30–44-vuotiaiden ryhmään, ja prosentuaaliset osuudet laskevat suhteessa ikään myös ex-koiranomistajien ja niiden osalta, joilla ei ole koskaan ollut koira. Naisilla oli nuoremmissa ikäryhmissä hieman useammin koira kuin miehillä (41,3 % ja 39,5 %). Ikähaarukassa 55–74 v. sen sijaan miehillä oli hieman useammin koira kuin naisilla.

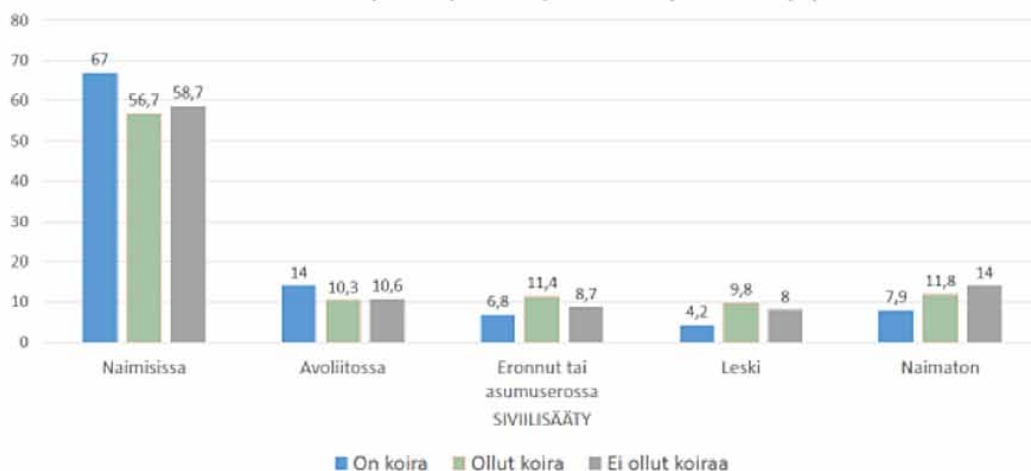
6.5. Siviilisäät

Koiranomistajista 67 % oli naimisissa ja 14 % avoliitossa, eli parisuhteessa eläviä yhteensä 81 %. Loput 19 % olivat joko eronneita, leskiä tai naimattomia. Naimattomia heistä oli 7,9 %. Leskien joukossa oli vähiten koiranomistajia (4,2 %). Parisuhteessa elävien joukossa oli enemmän niitä, joilla oli koira (81 %), kuin entisten koiranomistajien (67 %) tai niiden joukossa, joilla ei koskaan ole ollut koira (69,3 %). Yksineläjissä oli keskimäärin enemmän entisiä koiranomistajia (33 %) ja niitä, joilla ei ole ollut koira (30,7 %) kuin koiranomistajia (18,9 %).

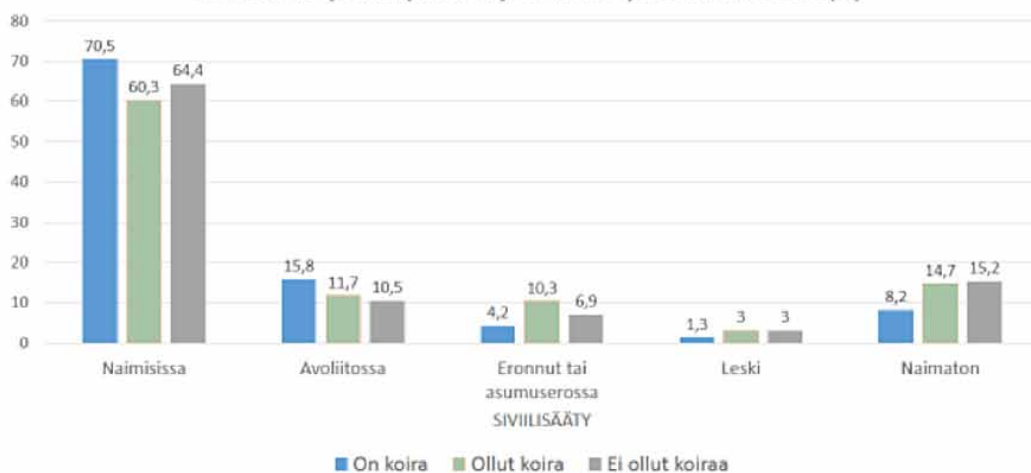
Suurempi osa miehistä, joilla oli koira (70,5 %), oli naimisissa kuin naisista (63,6 %). Koiranomistajista avoliitossa eli miehistä 15,8 % ja naisista 12,2 %. Yhteensä avio- tai avoliitossa eli miehistä 86,3 % ja naisista 75,8 %. Naimattomien koiranomistajien osalta miehillä (8,2 %) oli hieman useammin koira kuin naisilla (7,6 %).

Koiranomistajista naisten joukossa oli eronneita tai asumuserossa eläviä suurempi määrä (9,5 %) kuin miesten joukossa (4,2 %). Leskiä koiranomistajista oli selvästi enemmän naisten (7,1 %) kuin miesten (1,3 %) joukossa. Leskiä oli ylipäätään selvästi vähemmän miesten joukossa.

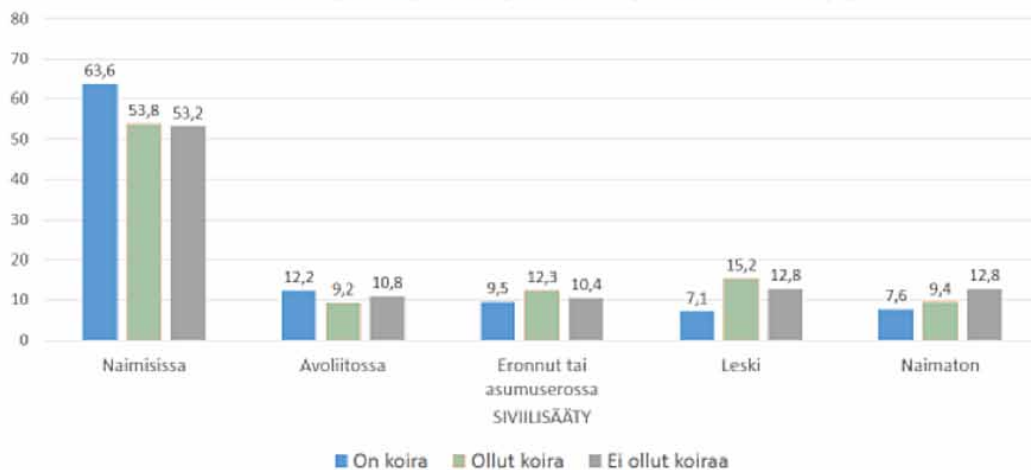
Koiranomistajuuden jakauma ja siviilisäädyn mukaan (%)

Koiranomistajuuden jakauma ja siviilisäädyn mukaan, miehet (%)

Koiranomistajuuden jakauma ja siviilisäädyn mukaan, naiset (%)

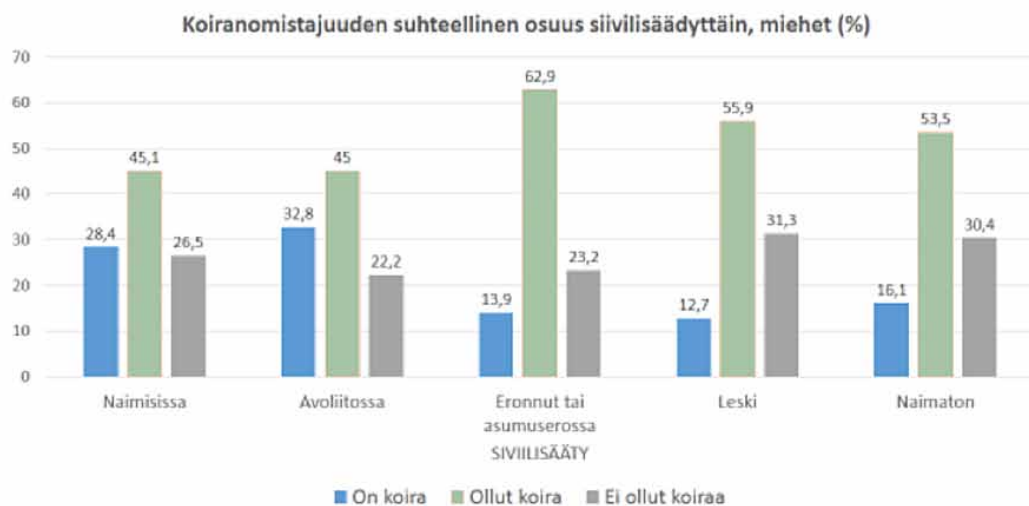
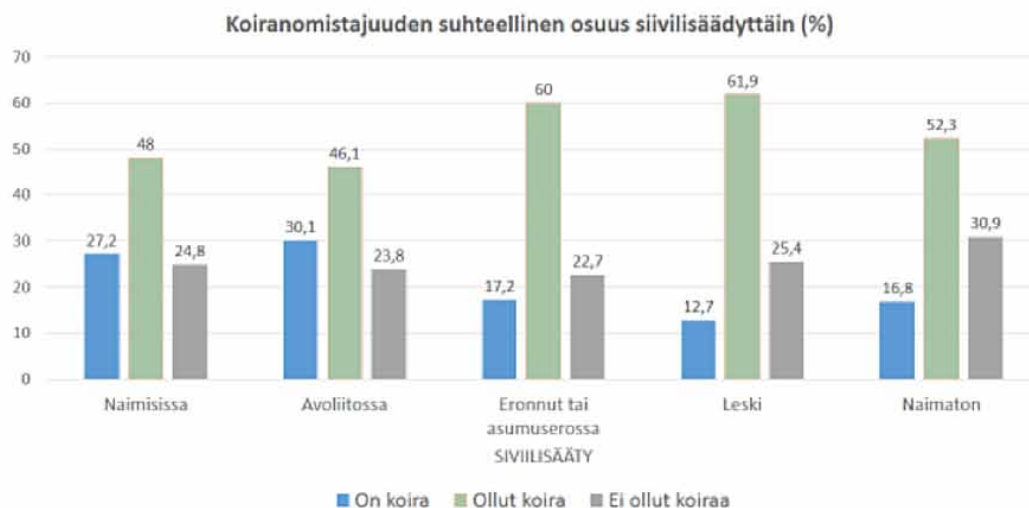

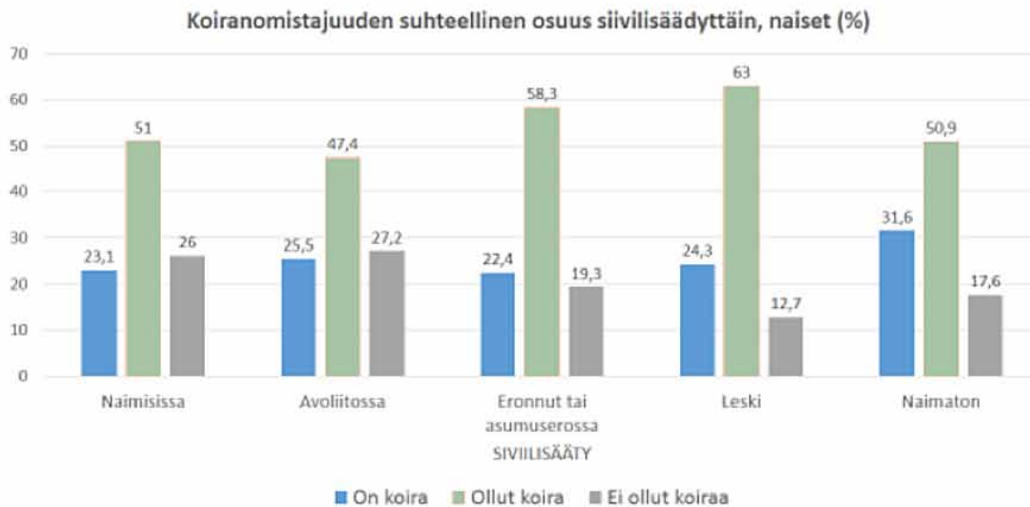
6.5.1. Suhteelliset osuudet siviilisädyttäin

Kaikissa eri siviilisäätiryhmissä eniten oli niitä, joilla on joskus ollut koira. Naimisissa olevista naisista ja miehistä 27,2 % omisti koiran. Naimisissa olevista koiran oli joskus omistanut lähes 50 %, neljäsosa ei koskaan. Avoliitossa elävistä 30,1 % omisti koiran ja lähes puolet oli joskus omistanut koiran. Eronneista koiranomistajia oli 17,2 %, leskistä 12,7 % ja naimattomista 16,8 %. Eronneista, leskistä ja naimattomista yli puolet oli joskus omistanut koiran.

Myös miesten ja naisten eri ryhmissä oli eniten niitä, joilla on joskus ollut koira. Miesten osalta eniten eronneiden tai asumuserossa elävien (62,9 %), ja naisten osalta leskien keskuudessa (63 %).

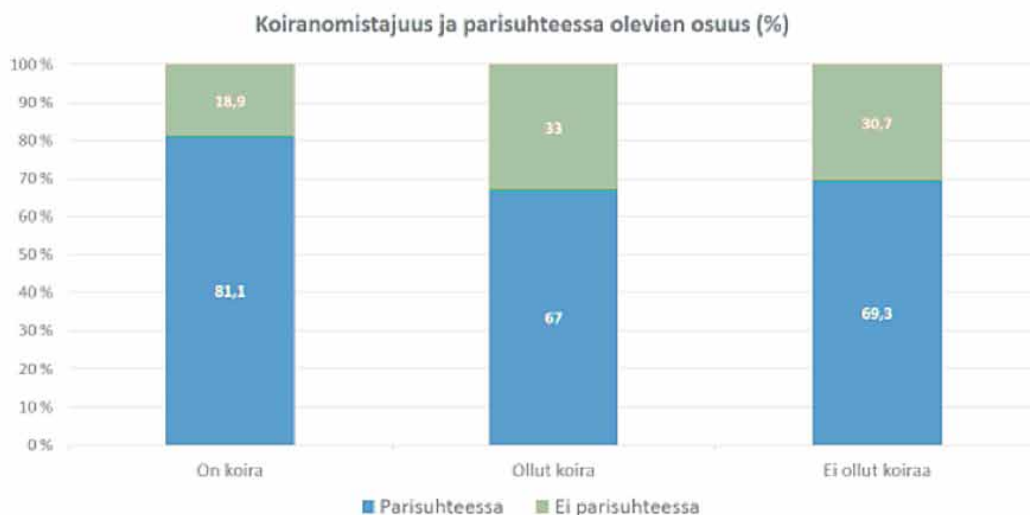
Suhteellisesti eniten koiranomistajia oli avio- tai avoliitossa elävien miesten keskuudessa (28,4 % ja 32,8 %). Osuudet muissa ryhmissä miehillä: eronneet tai asumuserossa 13,9 %, leski 12,7 % ja naimaton 16,1%. Naisista naimattomilla naisilla oli suhteellisesti eniten koiria (31,6 %). Yksin elävillä naisilla oli kaiken kaikkiaan useammin koira kuin yksin elävillä miehillä: 22,4 prosentilla eronneista naisista ja 24,3 prosentilla leskistä (vs 13,9 % ja 12,7 %).

6.6. Parisuhteessa elävien osuus

Koiranomistajista suurin osa eli 81,1 % eli parisuhteessa. Niistä, joilla on ollut joskus koira, oli parisuhteessa elävien osuus pienempi eli 67 %. Niistä, joilla ei ole koskaan ollut koiraa, eli parisuhteessa 69,3 %.

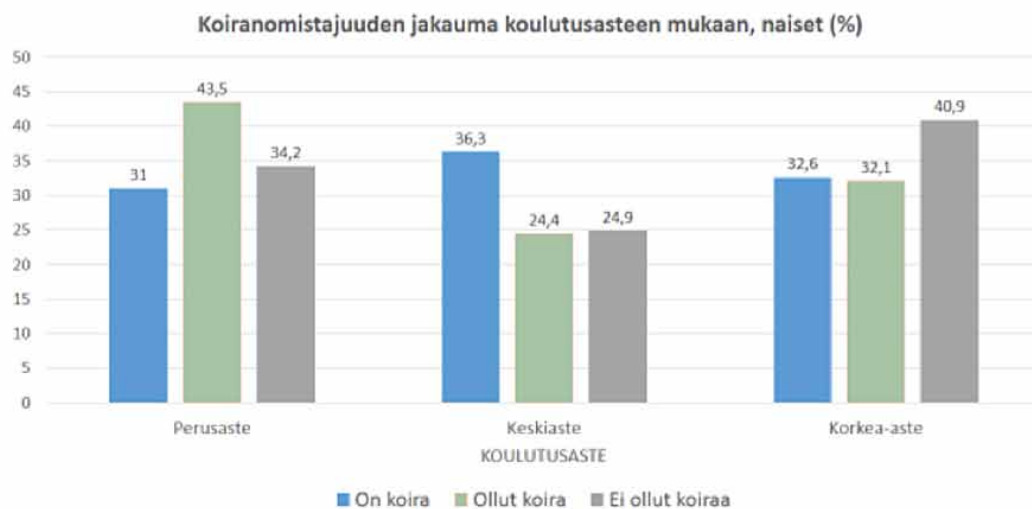
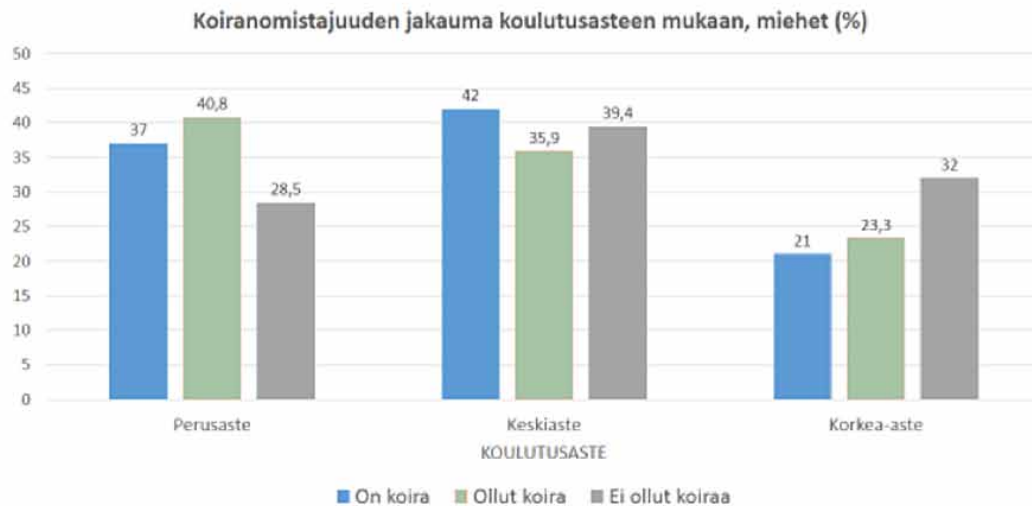

6.7. Koulutusaste

Koiranomistajista suurimmalla osalla oli keskiasteen koulutus (39,1 %). Tämä pätee sekä miehiin (42 %) että naisiin (36,3 %). Seuraavaksi eniten koiranomistajia oli perusopinnot suorittaneiden (34 %) ja vähiten korkeakoulutettujen (26,8 %) joukossa.

Suurimmalla osalla niistä, joilla on joskus ollut koira, oli perusasteen koulutus (42,3 %) ja niistä, joilla ei ole ollut koskaan koiraa, oli eniten korkea-asteen koulutuksen suorittaneita (36,5 %).

Koiranomistajista naiset jakautuivat tasaisemmin eri koulutusryhmiin. Koiranomistajista useampi nainen (32,5 %) kuin mies (21 %) oli korkeasti koulutettu. Eniten niitä, joilla ei ole koskaan ollut koiraa, oli korkeakoulutettujen naisten (40,9 %) ja keskiasteen koulutuksen saaneiden miesten (39,4 %) joukossa. Perusasteen koulutuksen saaneilla miehillä oli useammin (37 %) koira kuin vastaavilla naisilla (31 %).

Terveystutkimus 2000 THL/ Haimo Langinvainio

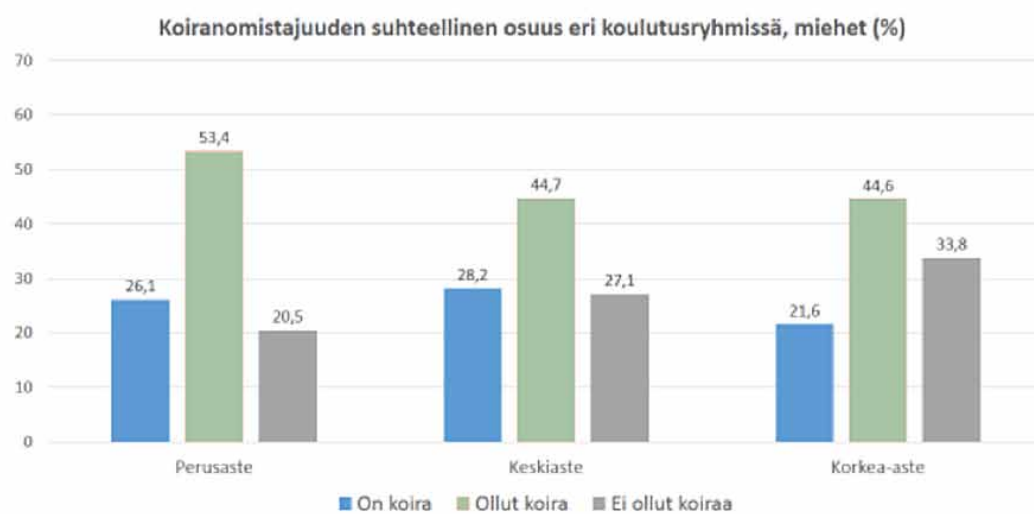
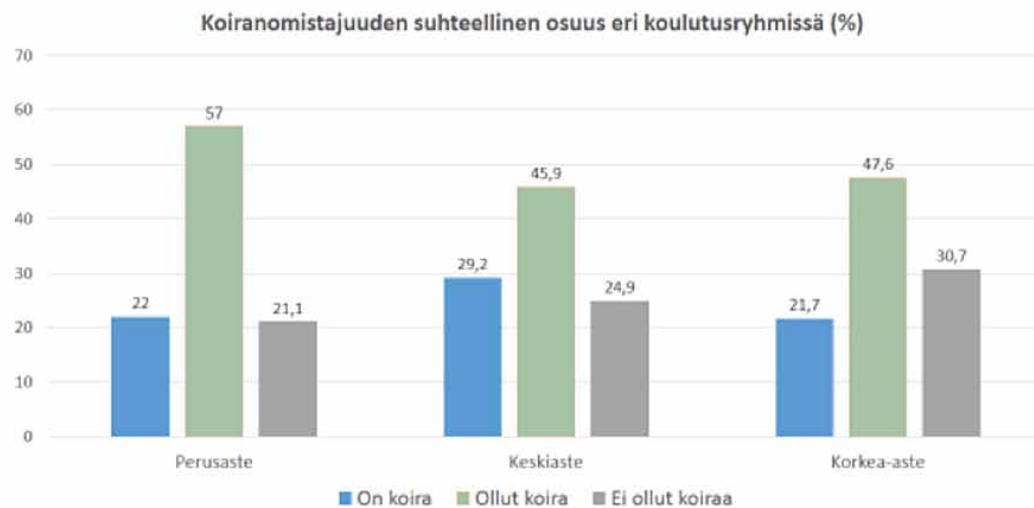
6.7.1. Suhteelliset osuudet koulutusryhmittäin

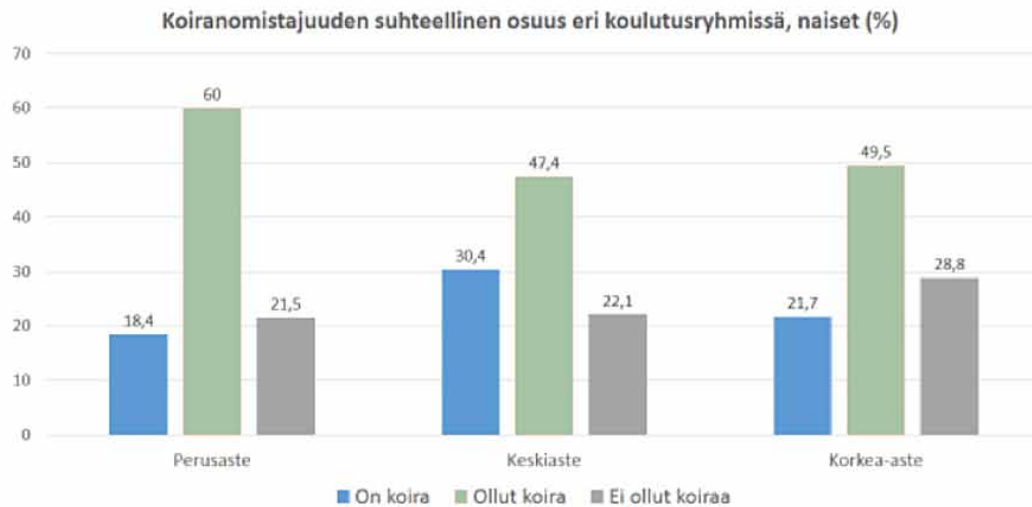
Suhteellisesti eniten peruskoulutettujen joukossa oli niitä, joilla on joskus ollut koira (57 %). Muissa koulutusryhmissä heitä oli lähes puolet (45,9 % ja 47,6 %). Keskiasteen koulutuksen suorittaneista koiranomistajia oli enemmän (29,2 %) kuin täysin koirattomia (24,9 %) mutta vähemmän kuin niitä, joilla on ollut joskus koira (45,9 %). Korkeakoulutetuissa oli vähemmän koiranomistajia (21,7 %) kuin muita (ollut joskus koira 47,6 % ja ei ollut koskaan koiraa 30,7 %).

Peruskoulutettujen ryhmässä naiset omistivat koiran hieman harvemmin (18,4 %) kuin miehet (26,1 %) ja täysin koirattomia oli miltei yhtä paljon naisten (21,5 %) ja miesten joukossa (20,5 %). Sekä miesten että naisten peruskoulutetuissa ryhmissä oli suhteellisesti eniten entisiä koiranomistajia (53,4 % ja 60 %).

Keskiasteen koulutuksen omaavia koiranomistajia oli lähes yhtä paljon miesten (28,2 %) ja naisten (30,4 %) keskuudessa. Entisiä koiranomistajia oli lähes puolet kummassakin ryhmässä (miehet 44,7 % ja naiset 47,4 %). Täysin koirattomia miehiä oli 27,1 % ja naisia 22,1 %.

Korkeakoulutettujen ryhmässä koiran omisti suhteellisesti yhtä moni mies (21,6 %) kuin nainen (21,7 %). Entisiä koiranomistajia oli lähes puolet (44,6 % ja 49,5 %). Täysin koirattomia miehistä oli 33,8 % ja naisista 28,8 %.

6.8. Ammattiasema

Koiranomistajista palkansaajia oli 78,7 %, maatalousyrittäjiä 9,7 % ja muita yrittäjiä 8,9 %. Myös suurin osa entisistä koiranomistajista (83,4 %) ja täysin koirattomista oli väestörakenteen mukaisesti palkansaajia (87,8 %). Vähiten yrittäjiä oli niiden ryhmässä, joilla ei ole koskaan ollut koira (9,8 %), ja eniten koiranomistajien joukossa (yhteensä 18,6 %). Entisistä koiranomistajista yrittäjiä oli yhteensä 13,9 %.

Suurin ero miesten ja naisten välillä oli se, että miehistä suurempi osa kuin naisista oli yrittäjiä kaikissa ryhmissä. Mieskoiranomistajista maatalousyrittäjiä oli 10,1%, muita yrittäjiä 11,6 %. Naisilla vastaavat luvut olivat 9,3 % ja 6,3 %. Täysin koirattomien miesten osalta yrittäjyyttä koskevat luvut olivat 3,5 % ja 8,7 % ja naisten 3 % ja 4,6 %. Entisistä koiranomistajista maatalousyrittäjiä oli 5,9 % ja muita yrittäjiä 10,4 % miehistä ja vastaavasti 6,8 % ja 5,2 % naisista.

Ammattiasema (%)	On koira	Ollut koira	Ei ollut koiraa
Palkansaaaja	78.7	83.4	87.8
Maatalousyrittäjä	9.7	6.4	3.2
Muu yrittäjä	8.9	7.5	6.6
Muu	2.7	2.7	2.3
	100	100	100

Ammattiasema Miehet (%)	On koira	Ollut koira	Ei ollut koiraa
Palkansaaja	76.7	82	85.8
Maatalousyrittäjä	10.1	5.9	3.5
Muu yrittäjä	11.6	10.4	8.7
Muu	1.6	1.7	1.9
	100	100	100

Ammattiasema Naiset (%)	On koira	Ollut koira	Ei ollut koiraa
Palkansaaja	80.7	84.5	89.8
Maatalousyrittäjä	9.3	6.8	3
Muu yrittäjä	6.3	5.2	4.6
Muu	3.7	3.5	2.7
	100	100	100

6.9. Tulot

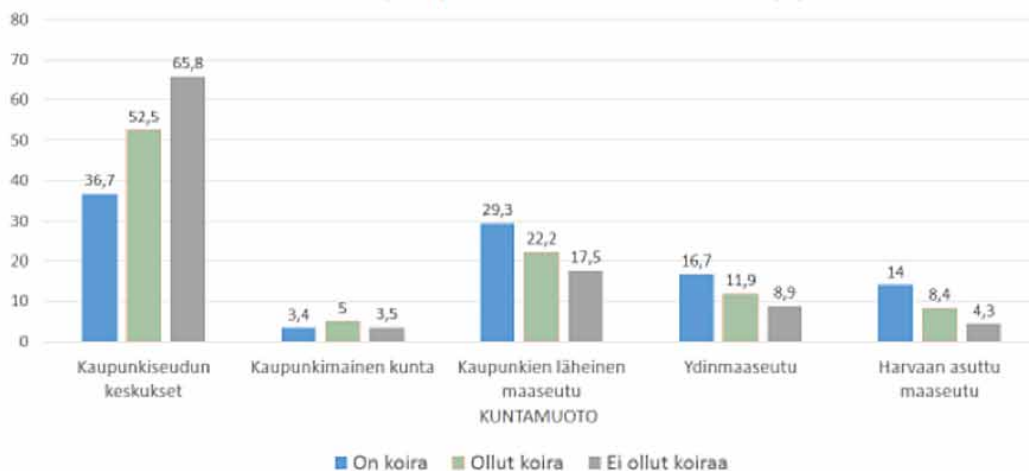
Tuloluokissa ei ollut eroja koiranomistajien ja niiden välillä, joilla ei koskaan ole ollut koiraa (miehillä Ka 6.9 vs. 7.1, naisilla 6.6 vs. 6.3). Sen sijaan entisillä koiranomistajilla oli pienemmät tulot sekä miehillä että naisilla (6.5 ja 5.8).

6.10. Kuntamuoto

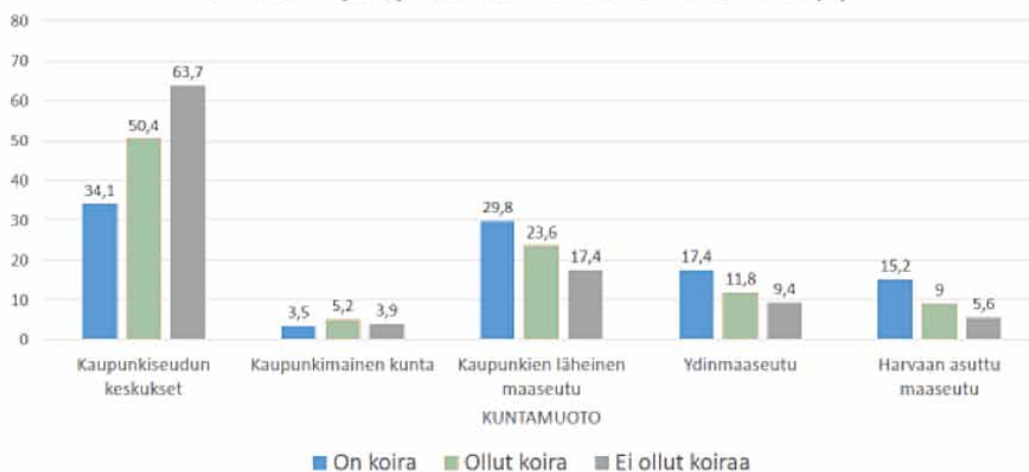
Suurin osa koiranomistajista asui kaupunkiseudun keskuksissa (36,7 %) ja seuraavaksi eniten kaupunkien läheisellä maaseudulla (29,3 %). Ydinmaaseudulla asui 16,7 % koiranomistajista ja harvaan asutulla maaseudulla 14 %. Niistä, joilla on joskus ollut koira, yli puolet (52,5 %) asui kaupunkiseudun keskuksissa, samoin niistä, joilla ei ole koskaan ollut koiraa (65,8 %). Jos kaupunkimainen kunta otetaan mukaan kaupungeissa asui koiranomistajista 40,1 %, ex-koiranomistajista 57,5 % ja täysin koirattomista 69,3 %.

Miesten ja naisten osalta kuntamuodon mukainen jako ei poikkea paljonkaan toisistaan. Miehiin (34,1 %) verrattuna hieman useammalla naisella (39,3 %) oli kaupunkiseudun keskuksissa koira.

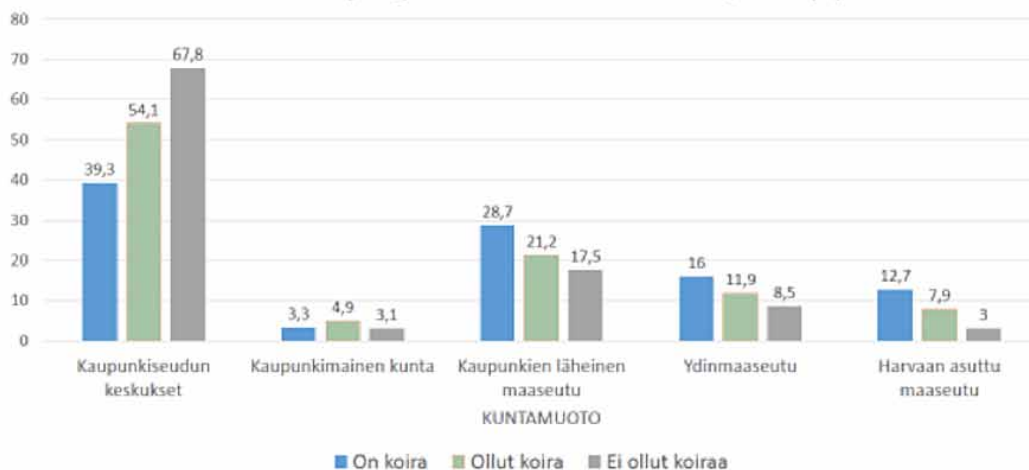
Koiranomistajuus, jakauma kuntamuodon mukaan (%)

Koiranomistajuus, jakauma kuntamuodon mukaan, miehet (%)

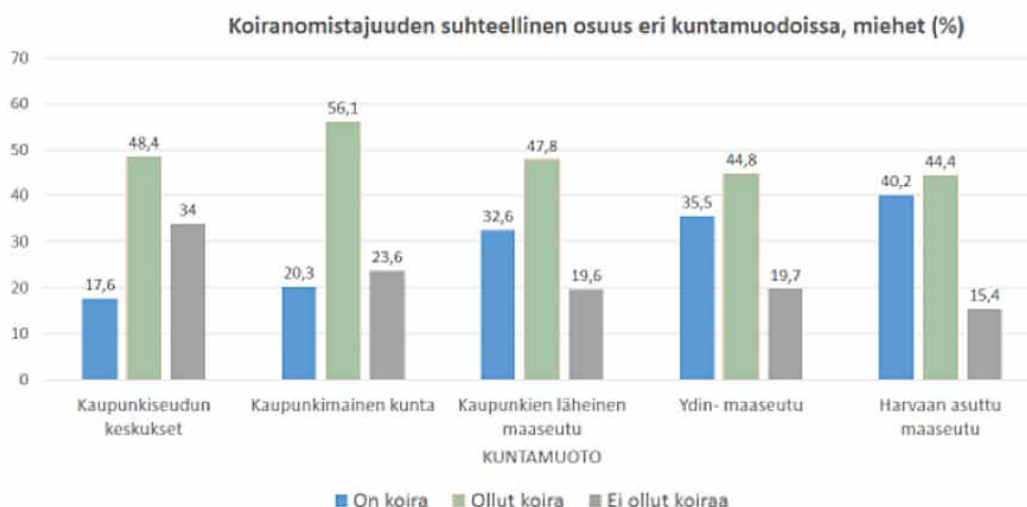
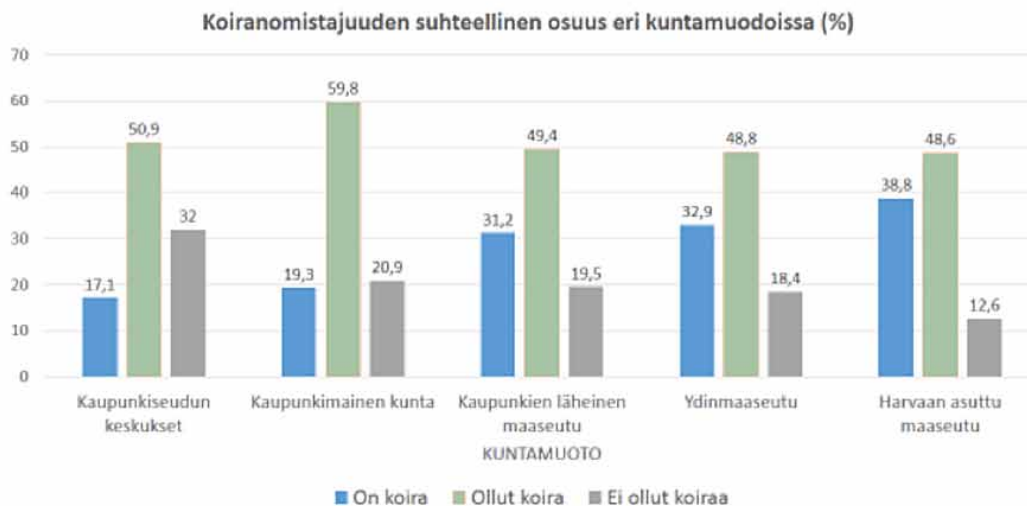
Koiranomistajuus, jakauma kuntamuodon mukaan, naiset (%)

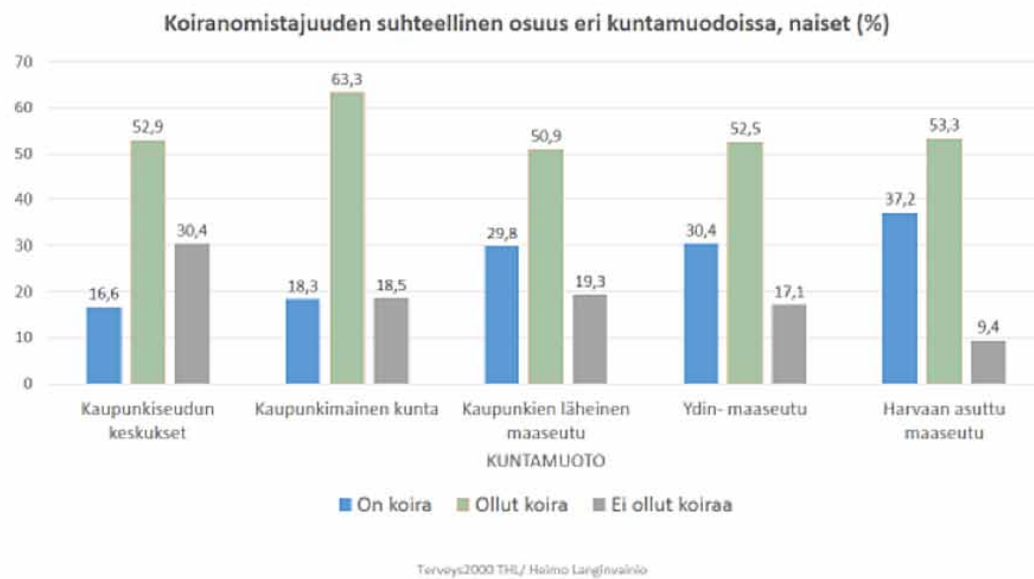

6.10.1. Suhteelliset osuudet kuntamuodoittain

Harvaan asutulla maaseudulla lähes 40 prosentilla väestöstä oli koira (38,8 %). Kaupungissa asuvista ihmisistä vain 17,1 % omisti koiran. Kaupunkimaisissa kunnissa koiranomistajia oli 19,3 %, kaupunkien läheisellä maaseudulla 31,2 % ja ydinmaaseudulla 32,9 %. Kaikissa kuntamuodoissa niitä, joilla on joskus ollut koira, oli suunnilleen puolet, eniten kaupunkimaisissa kunnissa (59,8 %). Maaseudulla oli vähemmän niitä, joilla ei ollut koira.

Hieman suurempi osa miehistä kuin naisista omisti koiran eri kuntamuodoissa. Suurin ero on ydinmaaseudulla (35,5 % miehet ja 30,4 % naiset). Harvaan asutulla maaseudulla koiranomistajista miesten osuus oli 40,2 % ja naisten 37,2 %. 6,28 % enemmän entisiä koiranomistajia oli naisten joukossa kaikissa kuntamuodoissa yhteensä. Suhteellisesti eniten niitä, joilla ei ole koskaan ollut koira, oli kaupunkiseudun keskuksissa asuvien miesten (34 %) ja naisten (30,4 %) joukossa ja vähiten harvaan asutun maaseudun naisten (9,4 %) ja miesten keskuudessa (15,4 %).

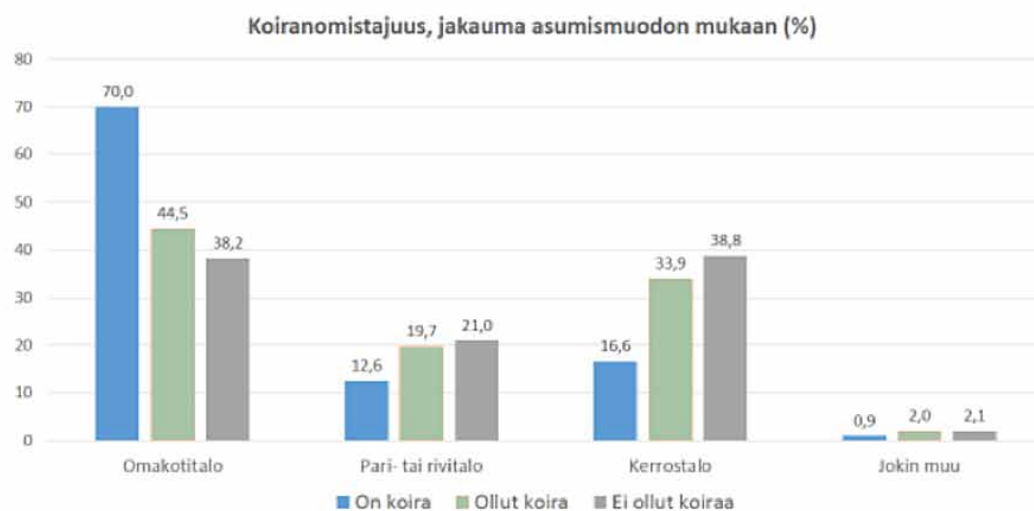

6.11. Asumismuoto

Koiranomistajista selkeästi suurin osa (70 %) asui omakotitalossa, samoin niistä, joilla on ollut koira aikaisemmin (44,5 %). Kerrostalossa asui 16,6 % ja pari- tai rivitalossa 12,6 % koiranomistajista. Täysin koirattomista vähiten asui pari- ja rivitalossa (21 %) ja suunnilleen yhtä paljon omakotitalossa ja kerrostalossa (n. 38 %). Entisistä koiranomistajista asui suurin osa omakotitalossa (44,5 %), seuraavaksi eniten kerrostalossa (33,9 %) ja vähiten pari- tai rivitalossa (19,7 %).

Koiranomistajilla oli asuinkäytössä keskimäärin enemmän neliöitä (111m²) kuin niillä, joilla oli ollut koira (92m²), tai niillä, joilla ei ole koskaan ollutkaan koira (93m²).

6.12. Taloudessa asuvien henkilöiden määrä

Kaikista perheistä suurin osa (yhteensä 75,9 %) koostui 25–64-vuotiaista perheenjäsenistä, joiden taloudessa asui 2 tai useampi henkilö. Tämä pätee koiranomistajiin (84,3 %), entisiin koiranomistajiin (70,5 %) ja täysin koirattomiin (76,9 %). Alle 7-vuotiaita lapsia oli koiraperheissä 14,1 %, alle 18-vuotiaita (7–17 v.) 36,5 % ja 18–24-vuotiaita 15,7 %.

Koiranomistajuus ja taloudessa asuvien henkilöiden määrä (%)					
Ikä	Henkilöä taloudessa	On koira	Ollut koira	Ei ollut koira	Kaikki
Alle 7 v	1 tai us.	14.1	13.2	16.9	14.3
	Ei lainkaan	85.9	86.9	83.1	85.7
					<i>NSS</i>
7-17 v	1	17.2	10.5	14.7	13.1
	2	6.2	2.1	3.1	8.8
	3 tai us.	13.1	7.4	10	9.5
	Ei lainkaan	63.5	80.1	72.3	71.96
					<i>p<0.001</i>
18-24 v	1 tai us.	15.7	10.9	10.8	12.2
	Ei lainkaan	84.3	89.1	89.3	87.8
					<i>p<0.001</i>
25-64 v	1	10.9	15.3	11.5	13.1
	2 tai us.	84.3	70.5	76.9	75.9
	Ei lainkaan	4.9	14.2	11.7	11
					<i>p<0.001</i>
65- v	1	7.5	10.3	7.1	8.8
	2 tai us.	6.4	15.6	12.5	12.3
	Ei lainkaan	86.1	74.1	80.5	79
					<i>p<0.001</i>

6.13. Sukupuoli, siviilisäätö ja BDI

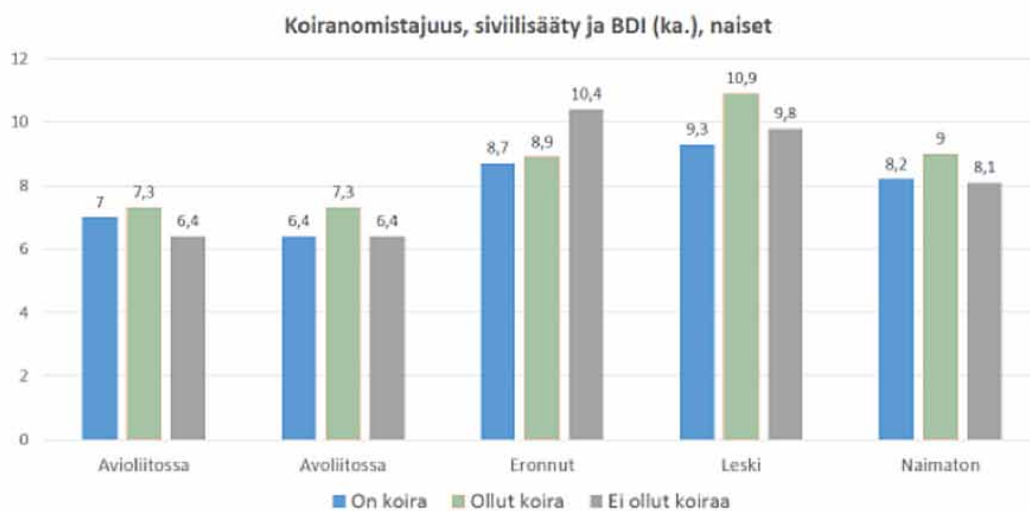
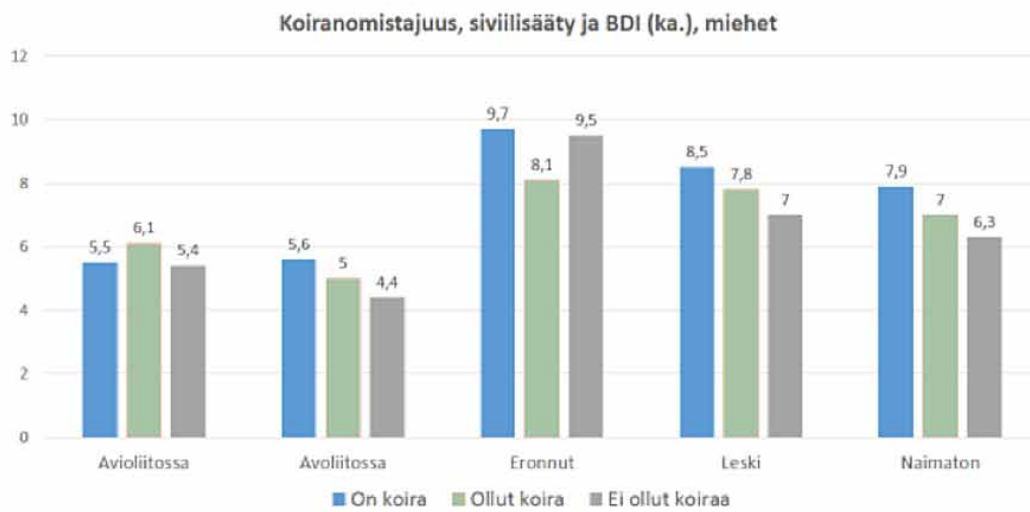
Henkistä kuormittuneisuutta mitattiin BDI (Beck Depression Inventory) -indeksillä.

Miehet

Henkisesti kuormittuneimpia olivat eronneet miehet siitä riippumatta, oliko heillä koira (9,7), oli ollut koira (8,1), vai ei ollut koskaan ollut koira (9,5). Koiranomistajista melko kuormittuneita olivat lesket (8,5) ja naimattomat (7,9). Parhaiten voivat avio- (5,5) ja avoliitossa (5,6) elävät miehet. Heistä vähiten kuormittuneita olivat avoliitossa elävät täysin koirattomat miehet (4,4). Myös leskien (7) ja naimattomien (6,3) kuormittuneisuus oli vähäisempää, jos heillä ei ole koskaan ollutkaan koira.

Naiset

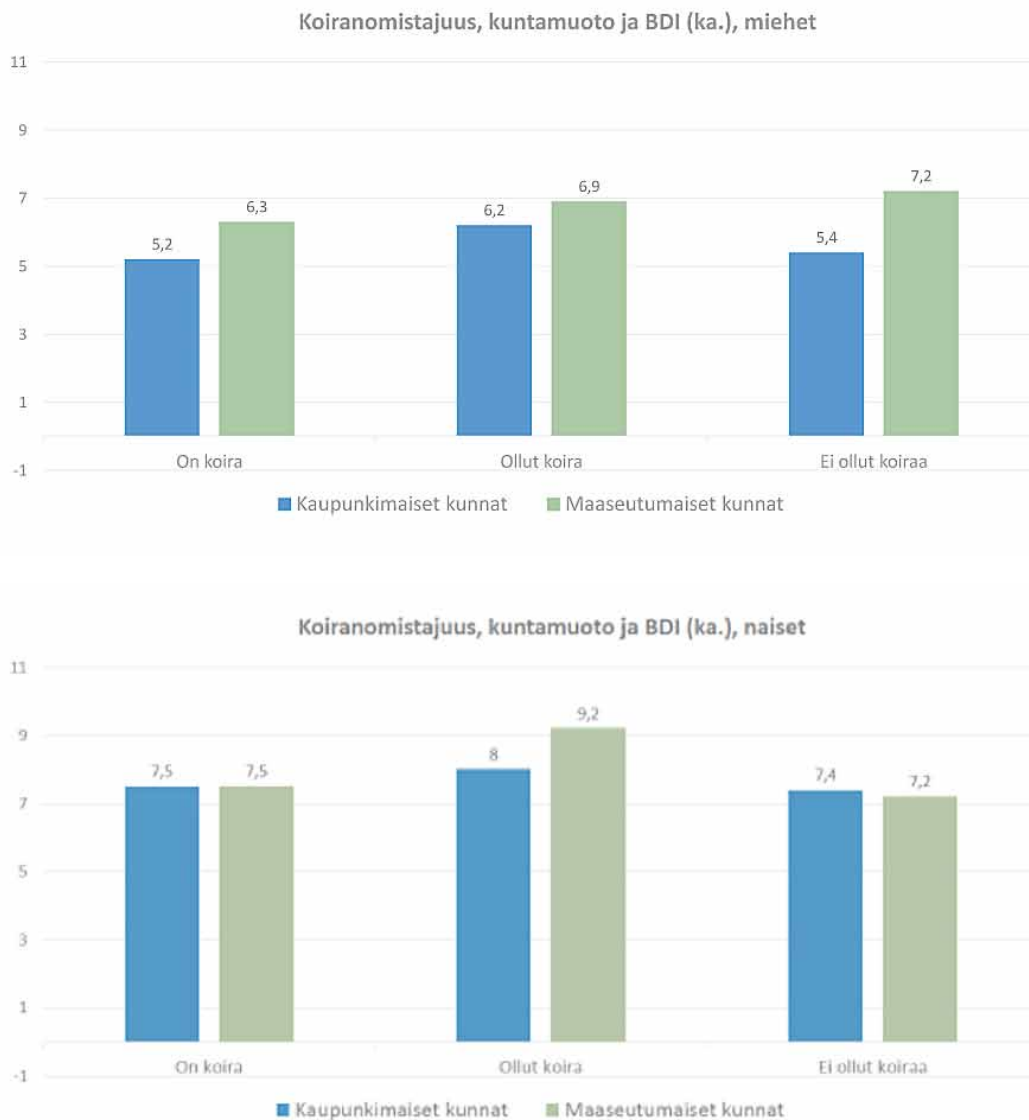
Naisista kuormittuneimpia olivat lesket, joilla on joskus ollut koira (BDI-indeksi 10,9), seuraavaksi täysin koirattomat eronneet (10,4) ja täysin koirattomat lesket (9,8). Koiranomistajista korkeimmat BDI-pisteet olivat leskillä (9,3), eronneilla (8,7) ja naimattomilla naisilla (8,2). Vaikka avio- ja avoliitossa elävät naiset voivat parhaiten, heidän pisteensä ylittävät kaikilta osin miesten vastaavat pisteet: koiranomistajat (7 ja 6,4), ex-koiranomistajat (7,3 ja 7,3) ja täysin koirattomat (6,4 ja 6,4).

6.14. Kuntamuoto ja BDI

Maaseutumaisissa kunnissa miesten kuormittuneisuus oli koiranomistajuudesta riippumatta suurempaa kuin kaupunkimaisissa kunnissa: koiranomistajilla 6,3, ex-koiranomistajilla 6,9 ja täysin koirattomilla 7,2. Kaupunkiympäristössä kuormittuneisuus oli vähäisempää: koiranomistajien BDI-indeksi oli 5,2, ja täysin koirattomien 5,4. Niiden pistemäärä, joilla on joskus ollut koira oli hieman suurempi (6,2).

Naisten osalta kuormittuneisuus oli miehiin verrattuna sekä suurempaa että tasaisempaa eri kuntamuodoissa: koiranomistajilla molemmissa kuntamuodoissa BDI-indeksi oli 7,5. Ne, joilla on joskus ollut koira, olivat kaupunkimaisissa kunnissa hieman vähemmän kuormittuneita (8) kuin maaseudulla (9,2). Niiden osalta, joilla ei ole koira, kuntamuoto ei näyttänyt vaikuttavan kuormittuneisuuteen (7,4 ja 7,2).

6.15. Ikäryhmä ja BDI

Miehet

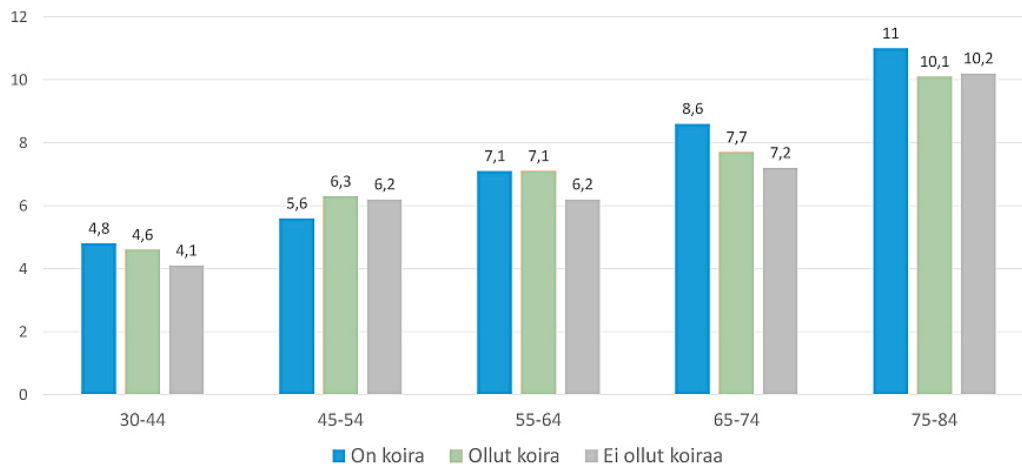
Kuormittuneisuus lisääntyi miehillä tasaisesti iän karttuessa kaikissa ryhmissä, ja suurimmillaan se oli yli 75-vuotiailla koiranomistajilla (BDI-indeksi 11), ex-koiranomistajilla (10,1) ja täysin koirattomilla (10,2). Koiranomistajien BDI-indeksi oli nuorimmassa 30–44-vuotiaiden ryhmässä 4,8 ja se suureni tasaisesti iän myötä: 5,6; 7,1; 8,6; 11. Samoin kuin yli 75-vuotiaiden ryhmässä myös yli 65-vuotiaista (65–74 v.) koiranomistajat olivat eniten kuormittuneita (8,6) ja täysin koirattomat vähiten (7,2).

Naiset

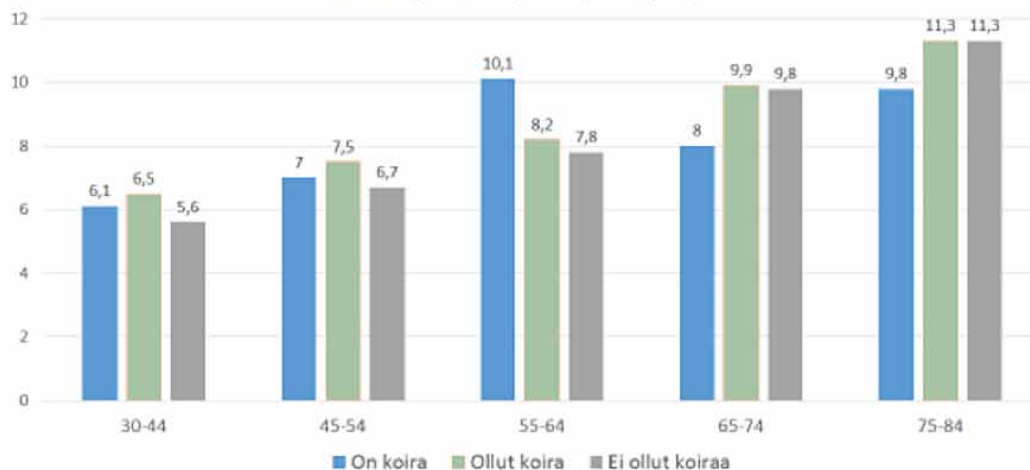
Kaiken kaikkiaan myös naisten kuormittuneisuus lisääntyi suhteessa ikään. Naiset olivat stressaantuneempia kaikissa ryhmissä kuin miehet. Ainoat poikkeukset olivat 65–74-vuotiaat (BDI-indeksi 8) ja yli 75-vuotiaat koiranomistajat (9,8). Koiranomistajuus näyttää siis suojelevan naisia stressiltä myöhemmällä iällä. Kuitenkin alle 65-vuotiaiden ryhmässä

vähiten kuormittuneita olivat täysin koirattomat. BDI-indeksit 30–44-vuotiaiden ryhmässä olivat: 6,1 (koiranomistajat), 6,5 (ex-koiranomistajat) ja 5,6 (täysin koirattomat). Kaikkein kuormittuneimpia olivat yli 75-vuotiaat täysin koirattomat naiset ja ne, joilla on joskus ollut koira. Molemmilla oli sama pistemäärä 11,3.

Koiranomistajuus, ikäryhmät ja BDI (ka.), miehet

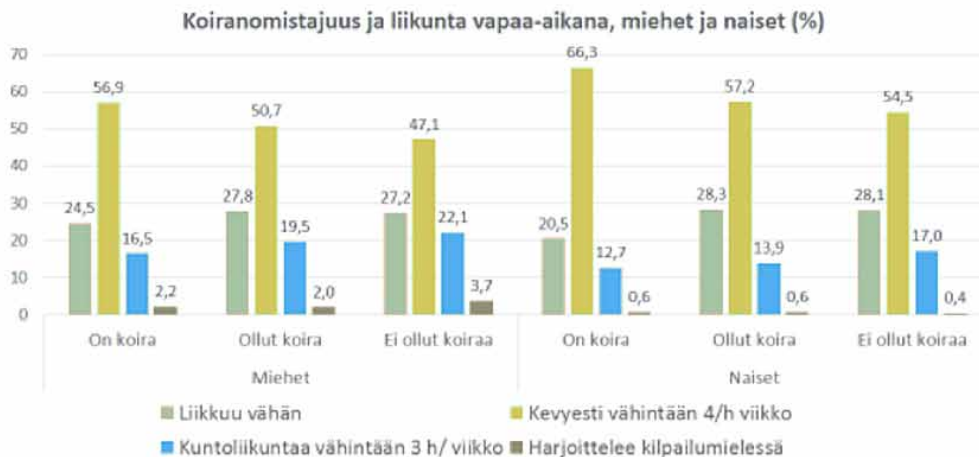
Koiranomistajuus, ikäryhmät ja BDI (ka.), naiset

6.16. Liikunta vapaa-aikana

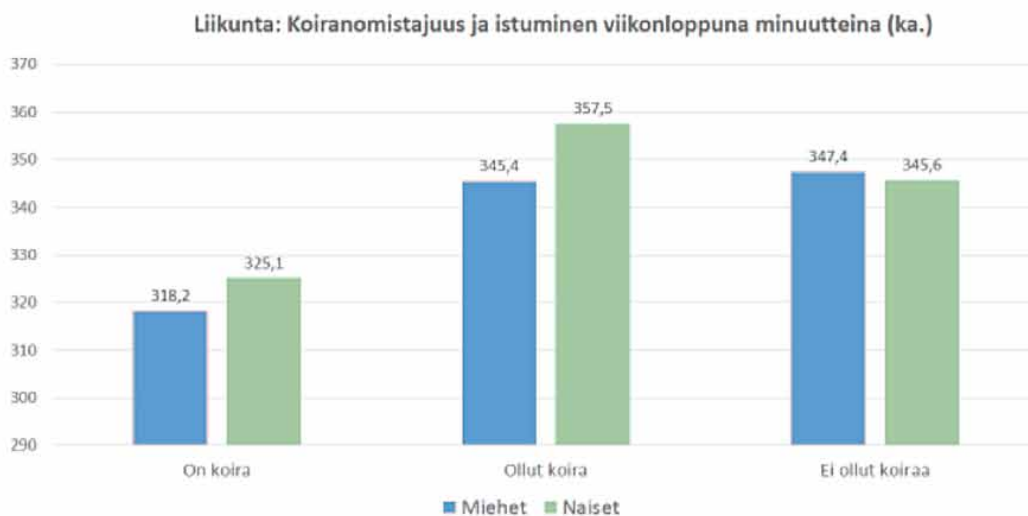
Tutkimuksessa liikunta oli jaettu neljään määrää ilmaisevaan vaihtoehtoon: 1. vähän, 2. kevyesti; vähintään 4 tuntia viikossa, 3. kuntoliikuntaa vähintään 3 tuntia viikossa ja 4. harjoittelua kilpailumielessä. Selvästi yli puolet kyselyyn vastanneista miehistä ja naisista ilmoitti liikkuvansa kevyesti vähintään 4 tuntia viikossa. Koiranomistajat liikkuivat jonkin verran muita enemmän (miehistä 56,9 % ja naisista 66,3 %). Miehistä naisia suurempi osa koiranomistajista vastasi liikkuvansa vain vähän (24,5 % versus 20,5 %).

Kuntoliikuntaa kertoi harrastavansa miehistä suurempi osa keskimäärin kuin naisista koiranomistajuudesta riippumatta. Koiranomistajat sukupuolesta riippumatta harrastivat jonkin verran vähemmän kuntoliikuntaa kuin muut ryhmät: 16,5 % miehet ja 12,7 % naiset. Kilpailumielessä naisista harjoitteli alle 1 % kaikissa ryhmissä ja miehistä yli 2 %; täysin koirattomista miehistä 3,7 %.

6.16.1. Liikunta: istuminen viikonloppuina

Pitkäkestoisen istumisen on todettu olevan terveydellä haitallista ja siksi tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, vaikuttaako koiranomistajuus istumisen kestoon. Kävi ilmi, että ne, joilla oli koira, istuivat huomattavasti vähemmän kuin muut viikonloppuun aikana: miehet 318,2 minuuttia ja naiset 325,1 minuuttia. Eniten istuivat naiset, joilla on joskus ollut koira (357,5 min). Suunnillen yhtä paljon istuivat täysin koirattomat miehet (347,4 min) ja naiset (345,6 min) sekä ne miehet, joilla on joskus ollut koira (345,4 min).

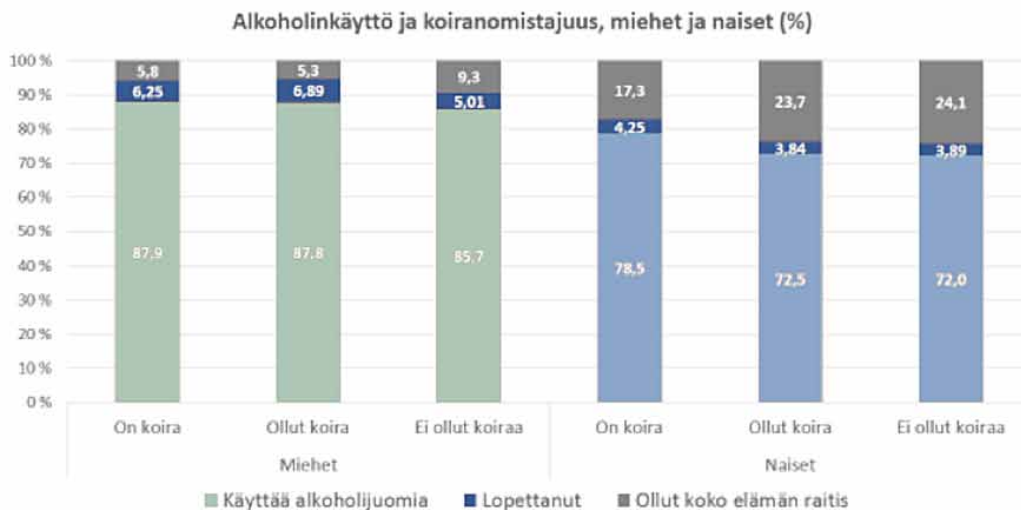

6.17. Alkoholinkäyttö

Alkoholinkäyttö oli kaikissa ryhmissä hyvin yleistä koiranomistajuudesta riippumatta. Koiranomistajat käyttivät hieman enemmän alkoholia (83,2 %) kuin entiset koiranomistajat (79,4 %) ja koirattomat (78,8 %). Lisäksi heistä oli muita ryhmiä väemmän ollut koko elämänsä raittiina (11,5 %). Alkoholinkäytön lopettaneita oli hieman vähemmän täysin koirattomien (4,5 %) kuin koiranomistajien (5,3 %) ja entisten koiranomistajien (5,2 %) joukossa.

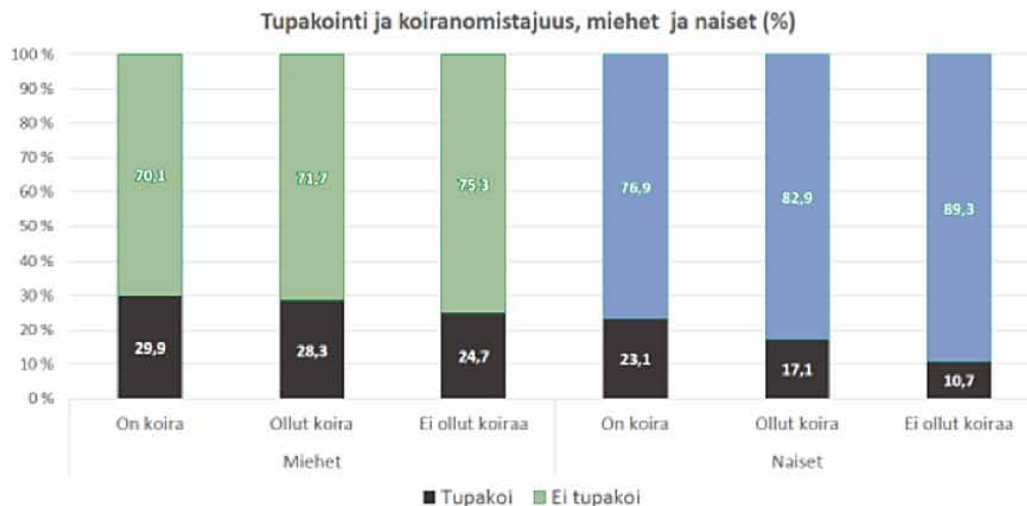
Naisten alkoholinkäyttö kaikissa ryhmissä oli maltillisempaa kuin miesten ryhmissä. Miehistä keskimäärin 87 % käytti alkoholia koiranomistajuudesta riippumatta ja naisista keskimäärin 74 %.

Koko elämän raittiina oli ollut naisista selvästi suurempi osa kuin miehistä kaikissa eri ryhmissä, vähiten kuitenkin koiranomistajissa (17,3 %). Miehillä vastaava luku oli 5,8 %. Entisistä koiranomistajista oli ollut raittiina koko elämän lähes neljäsosa naisista (23,7 %), samoin kuin täysin koirattomista (24,1 %). Alkoholinkäytön lopettaneita naisia oli keskimäärin 4 % ja miehiä 6 %.

6.18. Tupakointi

Koiranomistajat tupakoivat hieman enemmän (29,9 %) kuin muut miehet: entiset koiranomistajat (28,3 %) ja täysin koirattomat (24,7 %). Koiranomistajanaista tupakoi 23,1 %. Niistä joilla on ollut koira, miehet tupakoivat yli kymmenen prosenttia enemmän (28,3 %) kuin naiset (17,1 %). Täysin koirattomat naiset tupakoivat vähiten (10,7 %) ja koirattomat miehet hieman vähemmän (24,7 %) kuin muut miehet.

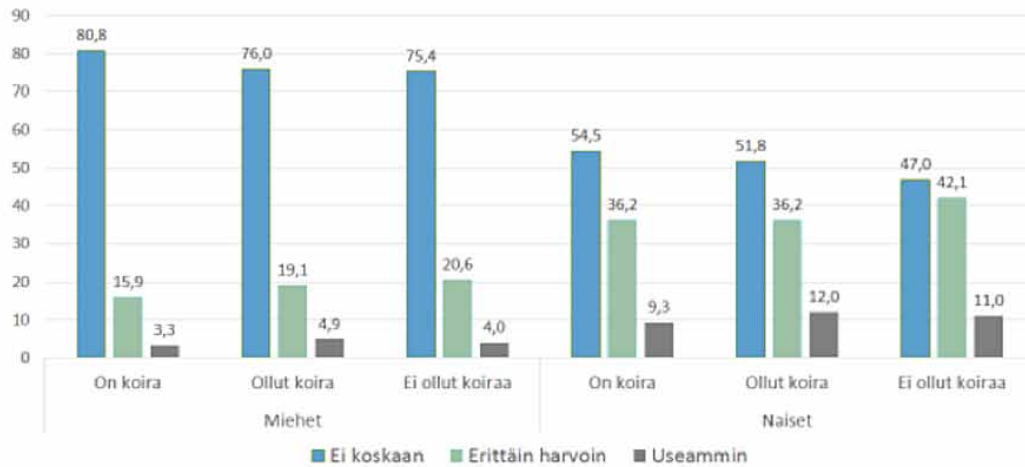
6.19. Turvattomuuden tunne asuinalueella

Naiset olivat kaikissa ryhmissä turvattomampia kuin miehet. Naiset pelkäävät selvästi miehiä enemmän liikkua yksin ulkona klo 22:n jälkeen. Tämä pätee kaikkiin eri ryhmiin koiranomistajuudesta riippumatta. Vaihtoehdot olivat: 1. Ei liiku yksin ulkona, 2. Ei liiku yksin koska pelkää, 3. Ei pelkää koskaan, 4. Pelkää silloin tällöin ja 5. Pelkää usein. Niistä miehistä, joilla oli koira, 80,8 % ei ollut koskaan tuntenut turvattomuutta asuinalueellaan. Vastaavat luvut muissa ryhmissä olivat 76 % (entiset koiranomistajat) ja 75,4 % (koirattomat). 15,9 % mieskoiranomistajista, 19,1 % entisistä koiranomistajista ja 20,6 % täysin koirattomista olivat erittäin harvoin kokeneet turvattomuutta. Miehistä useammin turvattomuutta olivat kokeneet 4,9 % entisistä koiranomistajista, 4 %, koirattomista ja 3,3 % koiranomistajista.

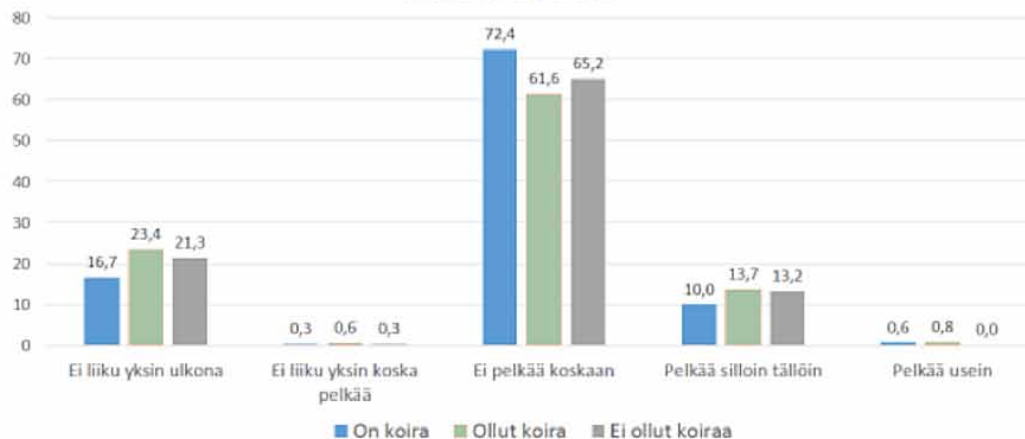
Naisista koiranomistajat olivat vähiten turvattomia. 54,5 % koiranomistajista, 51,8 % entisistä koiranomistajista ja 47 % koirattomista ei ollut koskaan kokenut turvattomuutta; erittäin harvoin sitä oli kokenut 36,2 % sekä koiranomistajista että entisistä koiranomistajista ja 42,1 % koirattomista. Eniten turvattomuutta olivat ylipäätään tunteneet naiset: entiset koiranomistajat (12 %), koirattomat (11 %) ja vähiten ne, joilla oli koira (9,3 %). Naisista yli 40 % ei liikkunut illalla yksin ulkona: koiranomistajat (40,6%), entiset koiranomistajat (49,2 %) ja täysin koirattomat (43,3 %). Miehistä ei liikkunut ulkona klo 22:n jälkeen koiranomistajista 16,7 %, entisistä koiranomistajista 23,4 % ja täysin koirattomista 21,3 %.

Miehistä koiranomistajat vastasivat useimmin, etteivät pelkää koskaan (72,4 %); täysin koirattomista 65,2 % ja entisistä koiranomistajista 61,6 %. Naisista niitä, jotka eivät pelkää koskaan, oli huomattavasti vähemmän: 22,5 % koiranomistajista, 14,7 % entisistä koiranomistajista ja koirattomista 13,8 %. Erotus koiranomistajien sukupuolen mukaan oli 49,9 % miesten hyväksi. Silloin tällöin pelkääviä oli miehistä keskimäärin 12 % ja naisista n. 28 %. Naisista kaiken kaikkiaan koiranomistajat tunsivat vähiten pelkoa.

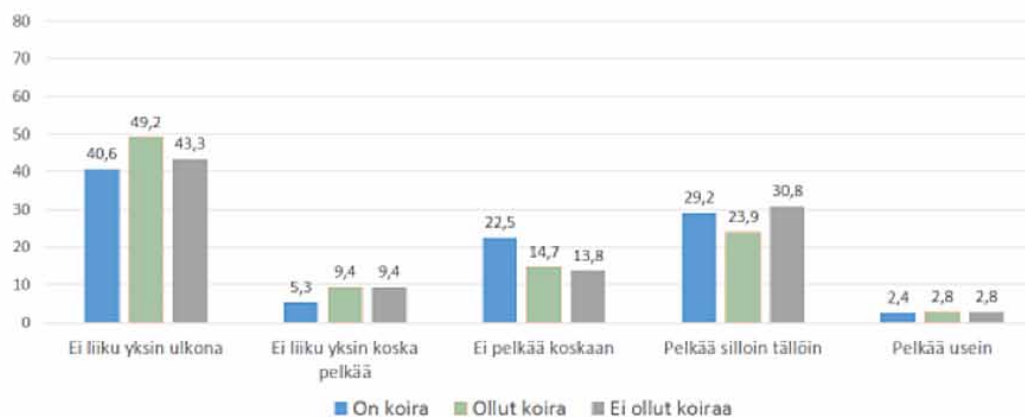
Koiranomistajuus ja turvattomuuden tunne asuinalueella, miehet ja naiset (%)

Koiranomistajuus ja turvattomuus: pelkää liikkua yksin ulkona klo 22 jälkeen, jakauma, miehet (%)

Turvattomuus ja koiranomistajuus: pelkää liikkua yksin ulkona klo 22 jälkeen, jakauma, naiset (%)

7. Yhteenvetoa

7.1. Tuloksia koiranomistajista

Neljäsosalla väestöstä oli koira. 75 prosentilla oli koira tutkimusta tehtäessä tai joskus aikaisemmin. Miehistä hieman useammalla oli koira kuin naisilla (26 % vs. 23 %). Koiranomistajuus vähenee iän myötä. Termiä koirattomat on käytetty seuraavassa niistä henkilöistä, joilla ei tutkimuksen ajankohtana ollut koira.

Koiranomistajista

- miehiä ja naisia oli suunnilleen yhtä paljon
- suurin osa (40 %) oli 30–44-vuotiaita
- suurin osa oli naimisissa ja yleisemmin kuin ne, joilla ei ollut koira (67 % vs. 58 %)
- miehet olivat useammin naimisissa kuin naiset (71 % vs. 64 %)
- 81% eli parisuhteessa; koirattomista n. 70 %
- naisten joukossa oli keskimäärin enemmän eronneita ja leskiä kuin miesten joukossa (8 % vs. 3 %)
- eronneiden miesten ja leskien joukossa oli koiranomistajia vähemmän kuin naisten vastaavassa joukossa (14 % vs. 23 %)
- naimattomia oli miehissä ja naisissa yhtä paljon (8 %)
- suurimmalla osalla oli keskiasteen koulutus (39 %)
- naiset jakautuvat tasaisemmin eri koulutusryhmiin kuin miehet
- ylin koulutusaste oli naisilla yleisempi kuin miehillä (33 % vs. 21 %)
- perusasteen koulutuksen omaavilla miehillä oli useammin koira kuin vastaavilla naisilla (26 % vs 18 %)
- yrittäjiä oli 18 %; koirattomista 12 %
- palkansaajia n. 79 % ; koirattomista n. 86 %
- asui omakotitalossa 70 %; koirattomista n. 41 %
- asui kaupunkiseudun keskuksissa n. 37 %; koirattomista n. 60 %
- kaupungeissa asuvista ihmisistä 17,1 % oli koiranomistajia, harvaan asutulla maaseudulla lähes 40 %
- keskimäärin oli suuremmat asunnot ja enemmän ihmisiä samassa taloudessa kuin niillä joilla ei ollut koira
- vähiten henkisesti kuormittuneita olivat avioliitossa elävät miehet (5,5)

- miehet olivat vähemmän henkisesti kuormittuneita kuin avioliitossa elävät naiset
- eronneet miehet olivat selvästi kuormittuneempia kuin naimisissa olevat (9,7 vs. 5,5)
- naisilla kuormittuneisuuden ero oli pienempi eronneiden ja avioliitossa olevien välillä (8,7 vs. 7)
- miehet olivat maaseutumaisissa kunnissa vähemmän kuormittuneita kuin ne, joilla ei ole koiraa
- naisilla ei ole vastaavaa eroa paitsi ex-koiranomistajien osalta
- miehillä kuormittuneisuus lisääntyi tasaisesti iän myötä ollen suurimmilla yli 75-vuotiailla
- naiset olivat kuormittuneempia kuin miehet kaikissa muissa paitsi yli 65-vuotiaiden ikäryhmissä
- naisilla 65 vuodesta ylöspäin oli enemmän henkisiä voimavaroja kuin niillä joilla ollut koiraa
- suurin osa liikkui kevyesti vähintään 4 h viikossa, heistä eniten naiset (66 %)
- yli puolet harrasti jonkin verran enemmän liikuntaa kuin muut ryhmät (miehistä 56,9 % ja naisista 66,3 %)
- sekä miehet että naiset istuivat viikonloppuna lähes puoli tuntia muita ryhmiä vähemmän
- sekä miehet että naiset käyttivät alkoholia hieman enemmän kuin koirattomat
- miehet (30 %) tupakoivat hieman enemmän kuin naiset (23 %)
- yli 80 % miehistä ja 54,5 % naisista ei ollut koskaan tuntenut turvattomuutta asuinalueellaan
- naisia, jotka eivät pelkää koskaan liikkua illalla asuinalueellaan, oli 22,5 %, yli 8 % enemmän kuin koirattomien joukossa.

7.2. Yleisiä väestömuutoksia aikavälillä 2000–2011

Terveys 2011 -tutkimuksessa ei kysytty enää koiranpitoon liittyviä kysymyksiä. Sosiodemografisten tekijöiden muutoksia voi kuitenkin tarkastella Terveys 2011 -tutkimuksen valossa.

Osa-aikatyötä tekivät useimmin 30–44-vuotiaat (12 %) ja 55–64 v. (23 %) naiset. Nuorimassa ikäryhmässä (30–44 v.) yleisintä oli korkea-asteen koulutus, naimattomuus ja avioliitossa eläminen sekä suuret kotitaloudet. Suurin osa työllisistä miehistä oli yksityis-sektorilla, naisista suunnilleen yhtä paljon sekä yksityis- että kuntasektorilla (44 % / 40 %). Yrittäjinä mm. maataloudessa toimi 19 % miehistä ja 9 % naisista. Työttömiä oli 30–64-vuotiaista n. 6 %. Asuinympäristön kokeminen turvattomaksi oli miehillä suhteessa yksinasumiseen ja pienituloisuuteen ja naisilla vähäiseen koulutukseen.

Myönteisiä muutoksia

Työkykyisenä itseään pitävien osuus oli kasvanut huomattavasti aikavälillä 2000–2012. Työkyvyttömyyseläkkeiden osuus oli vastaavasti pienentynyt. Työllisyys oli noussut pari prosenttia vuodesta 2000. Yli 45-vuotiaiden terveyteen liittyvä elämänlaatu (15D ja BQ-5D) oli parantunut, erityisesti eläkeläisten osalta. Turvallisuuden kokeminen oli lisääntynyt hieman; 9 % naisista ja 3 % miehistä piti asuinalueitaan turvattomana; turvattomuus lisääntyi iän mukana. Vuorovaikutukseen liittyvien ongelmien kokeminen oli hieman vähentynyt 75-vuotiaiden ikäryhmässä.

Kielteisiä muutoksia

Miehet olivat vähentäneet liikkumista vapaa-ajalla ja naiset työmatkalla. Noin 10 % 30 vuotta täyttäneistä suomalaisista koki vaikeuksia puolen kilometrin kävelyssä tai yhden kerrosvälin portaiden nousussa. 75 vuotta täyttäneistä naisista lähes 50 % koki e.m. vaikeuksia ja miehistä yli 30 %. Vuorovaikutusongelmien kokeminen näytti yleistyneen huomattavasti alle 65-vuotiaiden keskuudessa. Yli 30-vuotiaista lähes joka toisella oli kohonnut verenpaine. Vaikka raittiuden osuus miesten keskuudessa oli pysynyt samana, naisten raittius oli vähentynyt yli 45-vuotiaiden ikäryhmissä. N. joka kolmas 45–65-vuotias mies oli alkoholin riskikuluttaja. Alkoholin käyttö oli lisääntynyt yli 45-vuotiaiden naisten keskuudessa. Lihavuus oli edelleen uhkatekijä; vain 30 % naisista ja 40 % miehistä oli normaalipainoisia.

7.3. Keskustelua

Koira on paitsi ihmisen paras ystävä, myös monipuolinen toimija yhteiskunnassa. Koiran käyttö ulottuu perinteisen metsästys-, palvelu-, harrastus- ja seuratoiminnan lisäksi lukuisiin erityistehtäviin. Kennelliiton tulevaisuustoimikunnassa on seurattu koiraan liittyvää yleistä yhteiskunnallista keskustelua ja tehty trendiarvioita. Koiran asemasta ja merkityksestä käydään aika-ajoin mediassa kärkeväkin keskustelua puolesta ja vastaan. Koiralla on kuitenkin pitkälle historiaan ulottuva, vakiintunut paikka ihmisen kumppanina ja pysyvä asema yhteiskunnassa.

Keskustelua kuvaa esim. seuraavat, vain muutaman kuukauden aikana tehdyt poiminnat mediasta:

- ”Koiran pahoinpitely Oulunsalossa järkytti”
- ”Susi tappoi koiran Raahessa”
- ”Koiranhoitolausunto toi tuomion eläinlääkärille”
- ”Orimattilassa julmaa koiraväkivaltaa”
- ”Koiran reaktio – pahin pelko toteutui”
- ”Pikkukoirien suosio näkyy pentutehtailussa”
- ”Siepattiinko koiravanhus suden syötiksi?”
- ”Köyliössä epäillään eläinsuojelurikosta”

- ”Irtokoirat raatelivat metsästyskoiran”
- ”Koiransa rääkännyt uhkasi tappaa lemmikin pois ottaneen virkamiehen”

7.4. Trendiarvioita

Yhteiskunnalliseen kehitykseen liittyen tarkasteltiin Tulevaisuustoimikunnassa koiranpiitoon liittyviä monia näkökohtia. Seuraavassa joitakin trendejä:

- Koiraharrastuksen ympärille syntyy Kennelliiton ulkopuolelle jäävää organisoitua harrastustoimintaa selvästi nykyistä enemmän.
- Koiran kanssa tapahtuva harrastustoiminta saa yhä uusia muotoja.
- Vapaaehtoisuus ja talkootyö säilyvät tärkeinä lähtökohtina koiraharrastuksessa ja koirayhdistystoiminnassa.
- Koiraharrastus kaupallistuu yhä enemmän – yritystoiminta korvaa osittain vapaaehtoisuuteen perustuvan harrastustoiminnan.
- Koirakaupassa koira samaistetaan lisääntyvästi tavarahyödykkeisiin, kaupassa yleistyy käsitteet ”takuu” ja ”laatusertifikaatti” ja koiran sairauksiin perustuvat maksualennukset ja -hyvitykset yleistyvät.
- Rekisteröimättömien ja taustoiltaan tuntemattomien koirien tuonti ulkomailta lisääntyy.
- Koiranpitoon liittyvät haittailmiöt lisääntyvät yhteiskunnassa. (Tällaisina voitaisiin pitää esim. häiriöhaukkumista, käytöshäiriöisen koiran pelotusvaikutusta, purema- ja raatelutapauksia, siisteyshaittoja, allergiahaittoja).
- Kennelliiton ulkopuolella tapahtuva monimuotoinen koiraterapialiiketoiminta Suomessa lisääntyy.
- Koiran terapeuttinen käyttö saa merkittävästi nykyistä tärkeämmän aseman vanhusten, yksinäisten ja syrjäytyneiden hoiva- ja tukimuotona.
- Rescue-koirat ovat yhä suosituimpia.
- Nuorten osuus yhdistystoimintaa sisältävässä kenneltoiminnassa kasvaa nykyisestä.
- Vapaaehtoisuus ja talkootyö säilyvät tärkeinä lähtökohtina koiraharrastuksessa ja koirayhdistystoiminnassa.
- Koiranpidon kansanterveydellinen merkitys tunnustetaan nykyistä selvemmin.

8. Yleisiä johtopäätöksiä

Suomeen koiraharrastus eli kynologia levisi osana urheiluharrastusta Englannista, Saksasta ja Ruotsista 1870-luvulla. Englannista saatiin mallia harrastuksen organisoimiseksi, Ruotsista ideoita riistanhoitoon ja ajokoirien jalostukseen. Alkuvuosikymmeninä harrastus keskittyi yksinomaan metsästyskoiiriin. Kaiken kaikkiaan kynologinen harrastus oli Suomessa maltillista ja kehittyi tietoon ja kokemukseen pohjautuvaksi toiminnaksi (Ilomäki 1996).

Koiran rooli yhteiskunnassa on noista ajoista monipuolistunut huomattavasti. Harrastustoiminnankin piirissä voi kilpailla jo yli 60 lajissa (Unhola 2014).

Nykyisin koiraharrastuksen ja koirien paikallisten elämänolosuhteiden edistäminen on myös niiden valtion viranomaisten intressissä, jotka vastaavat esimerkiksi yhdyskuntasuunnittelusta ja asuntotuotannosta, yleisestä järjestyksestä, eläintenpidosta ja terveydenhuollosta, sosiaalisesta ja henkisestä hyvinvoinnista, koulutuksesta ja työllisyydestä. Koirista hyötyvä yritystalous voisi lisäksi olla se ratkaiseva tekijä, jolla edellä mainitut tahot saadaan mukaan koiraolojen kehittämistyöhön (Mennola & Järvenkylä 1998).

Ihmiset antavat koirille eri merkityksiä. Toisille urbaani koira on kustannuksia aiheuttava ympäristöhaitta, kun taas toisille se on harrastuskaveri ja rakastettu perheenjäsen (Varila 2000). Koirapopulaation luomien haasteiden strateginen ratkaisu vaatii sosiaalisesti hyväksytyjä keinoja, jotka ottavat huomioon poliittisia, eettisiä, ekologisia, terveydellisiä ja inhimillisiä aspekteja. Interventiot, jotka lisäävät rakennetun ympäristön miellyttävyyttä voivat aktivoida aikuisväestöä kävelemään enemmän. Tätä tukevat myös koiran omistaminen ja sosiaalisen verkoston positiivinen asenne (Garcia et al. 2013). Esimerkiksi kävelylle suotuisissa ympäristöissä väestön on todettu harrastavan fyysistä liikuntaa enemmän kuin epäsuotuisassa ympäristössä. Ympäristön suunnittelussa voidaan siis nähdä terveyteen vaikuttava keino lisätä väestön liikkumista elinympäristössään (McCormack et al. 2012).

Koiran ulkoiluttaminen on hyvä strategia lisätä väestön fyysistä aktiivisuutta (Christian et al. 2012). Siitä tarvitaan lisää pitkittäis- ja interventiotutkimusta. Myös Japanissa koiran ulkoiluttamisessa on nähty potentiaalinen keino lisätä japanilaisten vanhusten kävelyä ja liikkumista (Shibata et al. 2013).

Koiralla on erittäin moninainen ja merkittävä asema yhteiskunnassa. Koiranomistajuudella on myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia. Se lujittaa sosiaalisia rakenteita ja luo yhteisyyttä. Koiranpito vahvistaa osaltaan koiranomistajan sosiaalista pääomaa ja lisää sosiaalista koheesiota yhteiskunnassa. Koiranomistajuus puskuroi myös negatiivisia elämänmuutoksia ja edistää mm. sairaudesta toipumista. Koiran suuri merkitys omistajalleen tulee viimeistään silloin esille, kun koirasta joudutaan luopumaan. Tutkimuksessa kävi, ilmi, että on syytä tarkastella ex-koiranomistajia erillisenä ryhmänä, jonka osalta useat terveydelliset tekijät poikkeavat koiranomistajien ja täysin koirattomien vastaavista tekijöistä. Lisää tutkimusta koiran merkityksestä yksilölle ja yhteisölle tarvitaan, samoin kuin koiran ja ihmisen vuorovaikutuksesta.

9. Kirjallisuusviitteet

- Ambardekar AP1, Litman RS, Schwartz AJ. "Stay, give me your paw." The benefits of family-centered care. *Anesth Analg*. 2013 Jun;116(6):1314-6. doi: 10.1213/ANE.0b013e31827ab89c. Epub 2013 Feb 13.
- Banks M.R. & Banks W.A. The effect of animal-assisted therapy on loneliness in an elderly population in long-term care facilities. *The Journals of Gerontology*, 2002 Series A 57.
- Banks M.R. & Banks W.A. The effects of animal-assisted therapy on loneliness in an elderly population in long-term care facilities. *Journal of Gerontology*, 2005, 57.
- Barker S.B., Pandurangi A.K., & Best A.M. Effects of animal-assisted therapy on patient's anxiety, fear and depression before ECT. *Journal of ECT* 2003,19.
- Beck A., Katcher A. *Between pets and people*. West Lafayette, Indiana, US: Purdue University Press, 1996.
- Beck CE1, Gonzales F Jr, Sells CH, Jones C, Reer T, Zhu YY. The effects of animal-assisted therapy on wounded warriors in an Occupational Therapy Life Skills program. *US Army Med Dep J*. 2012 Apr-Jun:38-45.
- Carlisle GK, Pet dog ownership decisions for parents of children with autism spectrum disorder. *Int. J. Behav/Nutr/Phys Act* 2013 Nov 21;10,129 doi: 10.1186/1479-5868.10-129.
- Carlisle GK. Pet dog ownership decisions for parents of children with autism spectrum disorder. *äIJ Pediatr Nurs*. 2014 Mar-Apr;29(2):114-23. doi: 10.1016/j.pedn.2013.09.005. Epub 2013 Oct 16.
- Christian H. Trapp G. Lauritsen C, Wright K, Giles-Corti B. Understanding the relationship between dog ownership and children's physical activity and sedentary behaviour. *Pediatr.Obes*.2013 Oct; 8(5); 392-403, doi: 10.1111/j.2047-6310.2012.00113.x. Epub 2012 Dec.13.
- Christian HE1, Westgarth C, Bauman A, Richards EA, Rhodes RE, Evenson KR, Mayer JA, Thorpe RJ Jr. Dog ownership and physical activity: a review of the evidence. *J Phys Act Health*. 2013 Jul;10(5):750-9. Epub 2012 Sep 18.
- Cole K.M., Gawlinski A., Steers N. & Kotlerman J. Animal-assisted therapy in patients hospitalized with heart failure. *American Journal of Critical Care*, 2007; 16.
- Collins DM1, Fitzgerald SG, Sachs-Ericsson N, Scherer M, Cooper RA, Boninger ML. Psychosocial well-being and community participation of service dog partners. *Disabil Rehabil Assist Technol*. 2006 Jan-Jun;1(1-2):41-8.
- Esnayra J. Help from man's best friend. Psychiatric service dogs are helping consumers deal with the symptoms of mental illness. *Behav Healthc*. 2007 Jul;27(7):30-2.
- Fujimura KE1, Demoor T, Rauch M, Faruqi AA, Jang S, Johnson CC, Boushey HA, Zoratti E, Ownby D, Lukacs NW, Lynch SV. House dust exposure mediates gut microbiome Lactobacillus enrichment and airway immune defense against allergens and virus infection. *Proc Natl Acad Sci U S A*. 2014 Jan 14;111(2):805-10. doi: 10.1073/pnas.1310750111. Epub 2013 Dec 16.
- Garcia Rde C1, Calderón N, Ferreira F. J. [Consolidation of international guidelines for the management of canine populations in urban areas and proposal of performance indicators]. [Article in Portuguese] *Phys Act Health*. 2013 Sep;10(7):961-73. Epub 2012 Nov 5. *Rev Panam Salud Publica*. 2012 Aug;32(2):140-4.
- Gretebeck KA1, Radius K, Black DR, Gretebeck RJ, Ziemba R, Glickman LT *J Phys Act Health*. 2013 Jul;10(5):646-55. Epub 2012 Oct 4.

Gretebeck KA, Radius K, Black DR, Gretebeck RJ, Ziemba R, Glickman LT. Dog ownership, functional ability, and walking in community-dwelling older adults.

Int J Hyg Environ Health. 2013 Nov;216(6):690-7. doi: 10.1016/j.ijheh.2012.12.013. Epub 2013 Jan 26.

Hajna S1, Ross N, Dasgupta K, Can J. Dog Ownership is Associated With Higher Daily Step Counts in The Fall and Winter in Adults Living With Type 2 Diabetes. Diabetes. 2013 Apr;37 Suppl 2:S242-3. doi: 10.1016/j.jcjd.2013.03.157. Epub 2013 Apr 9.

Hart L.A. Dogs as human companions: a review of the relationship. Kirjassa: Serpell J. toim. The domestic dog. Cambridge University Press, 1995.

Headley B and Grabka M. Pet ownership is good for your health and saves public expenditure too: Australian and German Longitudinal evidence; Conference: the 20th Anniversary of the German Socio-Economic Panel, Berlin, July 2003.

Heikkinen, Marita ja Paavonseppä, Pia. Lemmikkieläimen merkitys ihmiselle. Pro gradu-tutkielma, Oulun yliopisto, 1996.

Ilomäki, Jaana. Rahvaan piskit ja herrasmiesten metsästystoverit – kynologisen harrastuksen viriäminen Suomessa. Pro gradu; Helsingin yliopisto, Kansatieteen laitos 1996.

Issakainen, Anna – Latvalehto, Sari. Koira ikääntyvän toimintakyvyn tukena. Opinnäytetyö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2003.

Julius H., Beetz A., Kortschal K., Turner D., & Uvnäs-Moberg K., 2013 Attachment to Pets. An Integrative View of Human-Animal Relationships with Implications for Therapeutic Practice. Hogrefe Publishing.

Jutila, Paula; Kivikangas, Maarit; Pirhonen Laura. Keski-ikäisten kokemuksia koiran vaikutuksista terveyteensä. Opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, 2002.

Jääskeläinen, Pasi. Ovatko koiranomistajat muita terveempiä? Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim 23/1999.

Kettinen, Nina. Mikä ihmeen kaverikoira? Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 2007.

Kettunen, Sanna; Marttinen, Ulla; Pusenius Tuija. Koiran merkitys hoitotyössä. Opinnäytetyö, Etelä-Karjalan aikuisopisto, Sosiaali- ja terveysala 2008.

Kulbertus H. My pet, a safeguard for my health. [Article in French] Rev Med Liege. 2013 Nov;68(11):569-73.

Levine GN, Allen K, Braun LT, Christian HE, Friedmann E, Taubert KA, Thomas SA, Wells DL, Lange RA; Pet ownership and cardiovascular risk: a scientific statement from the American Heart Association; Council on Clinical Cardiology; Council on Cardiovascular and Stroke Nursing. Circulation. 2013 Jun 11;127(23):2353-63. doi: 10.1161/CIR.0b013e31829201e1. Epub 2013 May 9.

Lindholm, Karoliina – Uotila, Sari Tassuterapia, elämyksiä ikäihmisille. Opinnäytetyö, Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu 2002.

Loukkola, Riitta. Koira kuuntelee lapsen huolet. Kaks plus: elokuu 1999.

Lundberg, Marjut – Paatero, Pirjo. Kaverikoira-toiminta Keljon vanhainkodissa Opinnäytetyö, Mikkelin Ammattikorkeakoulu 2007.

Lödrup Carlsen, K.C., Roll S, Carlsen KH, Mowinckel P, Wijga AH, Brunekreef B, Torrent M, Roberts G, Arshad SH, Kull I, Krämer U, von Berg A, Eller E, Høst A, Kuehni C, Spycher B, Sunyer J, Chen CM, Reich A, Asarnoj A, Puig C, Herbarth O, Mahachie John JM, Van Steen K, Willich SN, Wahn U, Lau S, Keil T; Does pet ownership in infancy lead to asthma or allergy at school age? Pooled analysis of individual participant data from 11 European birth cohorts. GALEN WP 1.5 'Birth Cohorts' , 2012 working group. 2012. PLoS One. 2012;7(8):e43214. doi: 10.1371/journal.pone.0043214. Epub 2012 Aug 29.

- Masson J. Dogs never lie about love. London. Jonathan Cape, 1997.
- McCormack GR1, Friedenreich CM, Giles-Corti B, Doyle-Baker PK, Shiell A. Do motivation-related cognitions explain the relationship between perceptions of urban form and neighborhood walking. *J Phys Act Health* 2013 Sept; 10(7); 961-73. Epub 2012 Nov 5.
- McCormack GR1, Shiell A2, Doyle-Baker PK3, Friedenreich CM4, Sandalack BA5. Subpopulation differences in the association between neighborhood urban form and neighborhood-based physical activity. *Health Place*. 2014 May 2;28C:109-115. doi: 10.1016/j.healthplace.2014.04.001. [Epub ahead of print]
- Melson Gail M., Peet Susan & Sparks Cheryl: Children's Attachment to Their Pets; Links to Socio-Emotional Development, *Children's Environments Quarterly* 1991, nro 8.
- Mennola, Erkki - Järvenkylä, Nina. Koira ja kotikunta Suomen Kennelliitto 1998 .
- Nathans-Barel I., Feldman P., Berger B., Modai I. & Silver H., 2005. Animal-assisted therapy ameliorates anhedonia in schizophrenia patients. *Psychotherapy and Psychosomatics* 74.
- Shibata A1, Oka K, Inoue S, Christian H, Kitabatake Y, Shimomitsu T. Physical activity of Japanese older adults who own and walk dogs. *Am J Prev Med*. 2012 Oct;43(4):429-33.
- Sadeharju, Salla. Koiran merkitys lapsen elämässä. Päätötyö, Luther opisto 2000.
- Shiloh S., Sorek G. & Terkel J. Reduction of state-anxiety by petting animals in a controlled laboratory experiment. *Handbook on Animal-Assisted Therapy. An International Journal* 1477-2205, 16(4), 387-395 Steed H.N., & Smith B.S., 2002.
- Sockalingam S1, Li M, Krishnadev U, Hanson K, Balaban K, Pacione LR, Bhalerao S. Use of animal-assisted therapy in the rehabilitation of an assault victim with a concurrent mood disorder. *Issues Ment Health Nurs*. 2008;29(1):73-84. doi: 10.1080/01612840701748847.
- Solomon E1, Rees T, Ukoumunne OC, Metcalf B, Hillsdon M. Personal, social, and environmental correlates of physical activity in adults living in rural south-west England: a cross-sectional analysis. *Int J Behav Nutr Phys Act*. 2013 Nov 21;10:129. doi: 10.1186/1479-5868-10-129.
- Souter M.A. & Miller M.D., 2007. Do animal-assisted activities effectively treat depression? A meta-analysis. *Anthrozoös* 20.
- Stenhammar, Ritva. Koiran vaikutus lapsen sosiaaliseen kasvuun. Pro Gradu, Helsingin yliopisto Kasvatustieteen laitos 1987.
- Söderholm, Camilla. Ajatuksia lemmikkieläinterapiasta. *Opinnäytetyö, Stadia* 2002.
- Thil, Marianne. Koulukoira positiivisen tunneilmaston luojana ja oppimisen esteiden poistajana koululuokassa. Pro Gradu tutkielma, Helsingin yliopisto 2007.
- Unhola, Kaija. Elämää koiran kanssa. *Suomalainen koiraharrastus ennen ja nyt. Art House* 2014.
- Unhola, Kaija. Koira on lapselle tuki, turva ja kasvattaja. *Koiramme-lehti* 102: 3, 1998 s 56-57.
- Unhola, Kaija. Koira on merkittävä terveyden edistäjä. *Koiramme-lehti* 3, 2006, s. 30-32.
- Ward CW. "Walking the dog" to enhance postoperative recovery. *Nursing*. 2013 Nov;43(11):10-5. doi: 10.1097/01.NURSE.0000435822.68473.b2.
- Varila, Anna, Koira Kuopiossa – ystävä vai ympäristöhaitta. Diskurssianalyysi Savon Sanomien ja Koiramme-lehden yleisöpalstojen koirakirjoittelusta. Proseminarityö Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta 2000.
- Westgarth C1, Heron J, Ness AR, Bundred P, Gaskell RM, Coyne K, German AJ, McCune S, Dawson S. Is childhood obesity influenced by dog ownership? No cross-sectional or longitudinal evidence. *Obes Facts*. 2012;5(6):833-44. doi: 10.1159/000345963. Epub 2012 Dec 8.

Westgarth C1, Boddy LM, Stratton G, German AJ, Gaskell RM, Coyne KP, Bundred P, McCune S, Dawson S. A cross-sectional study of frequency and factors associated with dog walking in 9-10 year old children in Liverpool, UK. BMC Public Health. 2013 Sep 10;13:822. doi: 10.1186/1471-2458-13-822. Vet Rec. 2013 Sep 21;173(11):261-3. doi: 10.1136/vr.f5374.

Viinamäki, Hanna. Lemmikin merkitys autistisesti käyttäytyville lapsille. Pro Gradu, Tampereen yliopisto Psykologian laitos 2005.

10. Liitetaulukot

Liitetaulukoissa näkyvät perusjakaumat: prosenttiosuudet luokittelumuuttujissa sekä keskiarvot ja hajonnat jatkuvissa muuttujissa. Testinä luokittelumuuttujien tapauksessa on otoksen huomioiva F-testi, jatkuvien muuttujien suhteen on esitetty t-testien tulokset.

Lähes kaikkien muuttujien suhteen tulee merkitseviä eroja. Sukupuolittain tehtynä merkitsevyydet välillä häviävät, kun otoksen kokokin pienenee. Vertailut on aina tehty suhteessa luokkaan "ei koiraa" (ei ole koskaan ollut koiraa). Eli esim. ensimmäisellä testisarakeella on luokkaa "on ollut" verrattu luokkaan "ei koiraa" kyseisen muuttujan suhteen. Esimerkkinä sukupuolten välisistä eroista nousee esiin, että naisilla koiranomistajuus vaikuttaa enemmän turvattomuuden tunteeseen. Koiranomistajanaiset kokevat siis vähemmän turvattomuutta verrattuna ei-koiranomistajiin, kun taas miehillä eroa ei ole.

Taulukoissa on myös verrattu BDI (Beck Depression Inventory) -pisteitä eri ryhmien välillä. Tässä testaaminen on tehty interaktiolla koira*muuttuja. Eli B-kerroin kertoo, vaikuttaako koiranomistajuus BDI:hin eri tavalla riippuen esim. siviilisäätyluokasta. Ainoa ero, joka tässä nousee esiin, on eronneiden vs. avio/avoliitossa elävien ex-koiranomistajien huonommat BDI-pisteet verrattuna ei-koiranomistajiin. Ero tosin ei enää ole merkitsevä, kun katsotaan sukupuolia erikseen.

	KAIKKI ei koiraa		on ollut				on koira			
					Test (statistic, p)			Test (statistic, p)		
Ikä: mean (sd)	51.4	(0.4)	53.5	(0.3)	4.3	0.0000	48.0	(0.4)	-6.2	0.0000
Siviilisäätö: %										
naimisissa	58.7		56.7		F(3.93,7219.11)=3.4984	0.0077	67.0		F(3.89,4255.31)=14.4281	0.0000
avoliitossa	10.6		10.3				14.0			
eronnut tai asumuserossa	8.7		11.4				6.8			
leski	8.0		9.8				4.2			
naimaton	14.0		11.8				7.9			
Parisuhde: %										
Parisuhteessa	69.3		67.0		F(1,1835)=2.4183	0.1201	81.1		F(1,1095)=53.1768	0.0000
Ei parisuhteessa	30.7		33.0				18.9			
Koulutusaste: %										
Perusaste	31.4		42.3		F(2.00,3666.66)=22.7882	0.0000	34.1		F(1.97,2154.69)=12.4557	0.0000
Keskiaste	32.1		29.5				39.2			
Korkea-aste	36.5		28.2				26.8			
Ammattiasema: %										
Palkansaaja	87.8		83.4		F(2.92,5359.39)=7.2205	0.0001	78.7		F(2.97,3245.84)=15.6711	0.0000
Maatalousyrittäjä	3.3		6.4				9.7			
Muu yrittäjä	6.6		7.5				8.9			
Muu	2.2		2.7				2.7			
Tuloluokka (1-13): mean (sd)	6.7	(0.1)	6.1	(0.1)	-5.4	0.0000	6.8	(0.1)	0.6	0.5600
Kuntamuoto: %										
Kaupunkiseudun keskukset	65.8		52.5		F(3.73,6878.33)=21.6192	0.0000	36.7		F(3.88,4285.65)=46.878	0.0000
Kaupunkimainen kunta	3.5		5.0				3.4			
Kaupunkien läheinen maaseutu	17.5		22.3				29.3			
Ydinmaaseutu	8.9		11.9				16.7			
Harvaan asuttu maaseutu	4.3		8.4				14.0			

Asunnon pinta-ala: mean (sd)	93.1	(1.4)	92.0	(0.9)	-0.6	0.5220	111.1	(1.5)	9.2	0.0000
Asumistapa: %										
Omakotitalo	38.2		44.5		F(2.87,5265.74)=5.3954	0.0013	70.0		F(2.93,3204.57)=100.0296	0.0000
Pari- tai rivitalo	21.0		19.7				12.6			
Kerrostalo	38.8		33.9				16.6			
Jokin muu	2.0		2.0				0.9			
Taloudessa asuvat henkilöt: %										
Alle 7v: 0	83.1		86.9		F(1,1816)=10.7825	0.0010	85.9		F(1,1084)=4.191	0.0409
Alle 7v: 1-	16.9		13.1				14.1			
7-17v: 0	72.3		80.1		F(2.89,5257.10)=9.5055	0.0000	63.5		F(2.92,3166.04)=9.7658	0.0000
7-17v: 1	14.7		10.5				17.2			
7-17v: 2	10.0		7.4				13.1			
7-17v: 3-	3.1		2.1				6.2			
18-24v: 0	89.3		89.1		F(1,1296)=0.0186	0.8915	84.3		F(1,833)=10.6993	0.0011
18-24v: 1-	10.8		10.9				15.7			
25-64v: 0	11.7		14.2		F(1.99,2575.02)=7.3977	0.0006	4.9		F(1.99,1653.63)=15.3322	0.0000
25-64v: 1	11.5		15.3				10.9			
25-64v: 2-	76.9		70.5				84.3			
65v-: 0	80.5		74.1		F(2.00,2587.28)=7.6692	0.0005	86.1		F(1.99,1661.50)=9.2644	0.0001
65v-: 1	7.1		10.3				7.5			
65v-: 2-	12.4		15.6				6.4			
Liikunta: %										
Liikkuu vähän	27.6		28.1		F(2.94,5343.83)=3.357	0.0188	22.5		F(2.98,3226.81)=10.5023	0.0000
Kevyesti vähintään 4/h viikko	50.8		54.3				61.6			
Kuntoliikuntaa vähintään 3 h/ viikko	19.5		16.4				14.5			
Harjoittelee kilpailumielessä	2.0		1.2				1.4			

Istuminen viikonloppuna minuutteina: mean (sd)		353.4 (4.67)		362.4 (3.92)	1.5	0.1380		334.8
	(4.91)	-2.7	0.0070					
Alkoholinkäyttö: %								
Ollut koko elämän raitis	16.7	15.4	F(1.94,3442.65)=0.9683	0.3775	11.5	F(1.93,2051.82)=6.4858	0.0018	
Lopettanut	4.5	5.2			5.3			
Käyttää alkoholi juomia	78.8	79.4			83.2			
Tupakointi: %								
Ei	82.4	77.9	F(1,1831)=11.9232	0.0006	73.5	F(1,1092)=32.3717	0.0000	
Kyllä	17.6	22.1			26.5			
Turvattomuuden tunne asuinalueella: %								
Ei koskaan	61.0	62.6	F(1.94,3540.70)=2.3711	0.0953	67.7	F(1.96,2147.67)=5.7687	0.0034	
Erittäin harvoin	31.5	28.6			26.0			
Useammin	7.6	8.8			6.3			
Pelkää liikkua yksin ulkona klo 22 jälkeen: %								
Ei liiku yksin ulkona	32.5	37.7	F(2.98,5435.50)=5.1499	0.0015	28.7	F(2.99,3262.21)=6.0732	0.0004	
Ei pelkää koskaan	39.1	35.6			47.4			
Pelkää silloin tällöin	22.1	19.3			19.6			
Pelkää usein	6.3	7.4			4.4			

	MIEHET												
	ei koiraa		on ollut		Test (statistic, p)					on koira		Test (statistic, p)	
Ikä: mean (sd)	50.2	(0.5)	52.0	(0.4)	2.8	0.0060	48.2	(0.5)	-2.9	0.0040			
Siviilisäätö: %													
naimisissa	64.4		60.3		F(3.96,8662.71)=1.9199	0.1050	70.5		F(3.89,5636.08)=8.408	0.0000			
avoliitossa	10.5		11.7				15.8						
eronnut tai asumuserossa	6.9		10.3				4.2						
leski	3.1		3.0				1.3						
naimaton	15.2		14.7				8.2						
Parisuhde: %													
Parisuhteessa	74.9		72.0		F(1,2190)=2.0244	0.1549	86.3		F(1,1450)=25.2736	0.0000			
Ei parisuhteessa	25.1		28.0				13.7						
Koulutusaste: %													
Perusaste	28.5		40.8		F(1.99,4368.68)=16.4386	0.0000	37.1		F(1.95,2833.66)=10.5426	0.0000			
Keskiaste	39.4		35.9				42.0						
Korkea-aste	32.0		23.3				21.0						
Ammattiasema: %													
Palkansaaja	85.8		82.0		F(2.93,6416.44)=2.2132	0.0860	76.7		F(2.92,4235.30)=6.8737	0.0002			
Maatalousyrittäjä	3.6		5.9				10.1						
Muu yrittäjä	8.8		10.5				11.6						
Muu	1.9		1.7				1.6						

Tuloluokka (1-13): mean (sd)	7.1 (0.1)	6.5 (0.1)		-3.6	0.0000	6.9 (0.1)		-1.1	0.2820
Kuntamuoto: %									
Kaupunkiseudun keskukset	63.7	50.5		F(3.88,8531.87)=7.5857	0.0000	34.1		F(3.92,5711.10)=22.1832	0.0000
Kaupunkimainen kunta	3.9	5.2				3.5			
Kaupunkien läheinen maaseutu	17.4	23.6				29.8			
Ydinmaaseutu	9.4	11.8				17.4			
Harvaan asuttu maaseutu	5.6	9.0				15.2			
Asumnon pinta-ala: mean (sd)	95.3 (1.9)	93.9 (1.5)		-0.6	0.5590	114.6 (2.0)		7.2	0.0000
Asumistapa: %									
Omakotitalo	40.2	48.6		F(2.97,6499.62)=3.8313	0.0096	74.0		F(2.92,4237.45)=49.6888	0.0000
Pari- tai rivitalo	20.9	19.1				11.9			
Kerrostalo	37.3	30.9				13.1			
Jokin muu	1.6	1.5				1.0			
Liikunta: %									
Liikkuu vähän	27.2	27.8		F(2.88,6309.71)=2.1536	0.0940	24.5		F(2.94,4258.60)=4.4304	0.0044
Kevyesti vähintään 4/h viikko	47.1	50.7				56.9			
Kuntoliikuntaa vähintään 3 h/ viikko	22.1	19.5				16.5			
Harjoittelee kilpailumielessä	3.7	2.0				2.2			
Istumisen viikonloppuna minuut- teina: mean (sd)	361.1 (7.02)	368.3 (6.07)		0.8	0.4320	344.3 (8.15)		-1.5	0.1230
Alkoholinkäyttö: %									
Ollut koko elämän raitis	9.3	5.3		F(1.96,4283.21)=5.2079	0.0058	5.8		F(1.98,2865.16)=3.3973	0.0340
Lopettanut	5.0	6.9				6.3			
Käyttää alkoholi juomia	85.7	87.8				87.9			

Tupakointi: %

Ei	75.3	71.7	F(1,2190)=3.1152	0.0777	70.1	F(1,1450)=4.1566	0.0417
Kyllä	24.7	28.3			29.9		

Turvattomuuden tunne asuinalueella: %

Ei koskaan	75.4	76.0	F(2.00,4387.69)=0.59	0.5544	80.8	F(1.99,2897.65)=2.6204	0.0732
Erittäin harvoin	20.6	19.1			15.9		
Useammin	4.0	4.9			3.3		

Pelkää liikkua yksin ulkona klo 22 jälkeen: %

Ei liiku yksin ulkona	21.3	23.4	F(2.99,6551.18)=2.4843	0.0590	16.7	F(2.94,4276.88)=3.9924	0.0079
Ei pelkää koskaan	65.2	61.6			72.4		
Pelkää silloin tällöin	13.2	13.7			10.0		
Pelkää usein	0.3	1.4			1.0		

	NAISET									
	ei koiraa		on ollut		Test (statistic, p)		on koira		Test (statistic, p)	
Ikä: mean (sd)	52.5	(0.6)	54.8	(0.4)	3.1	0.0020	47.9	(0.5)	-5.7	0.0000
Siviilisäätö: %										
naimisissa	53.2		53.8		F(3.95,8371.83)=2.5175	0.0400	63.6		F(3.84,5278.59)=6.678	0.0000
avoliitossa	10.8		9.2				12.2			
eronnut tai asumuserossa	10.4		12.3				9.5			
leski	12.8		15.2				7.1			
naimaton	12.8		9.4				7.6			
Parisuhde: %										
Parisuhhteessa	64.0		63.0		F(1,2117)=0.2095	0.6472	75.9		F(1,1376)=20.8895	0.0000
Ei parisuhhteessa	36.0		37.0				24.2			
Koulutusaste: %										
Perusaste	34.2		43.5		F(1.97,4170.55)=9.3017	0.0001	31.0		F(1.97,2715.23)=9.7028	0.0001
Keskiaste	24.9		24.4				36.3			
Korkea-aste	40.9		32.1				32.6			
Ammattiasema: %										
Palkansaaja	89.9		84.5		F(2.96,6264.98)=5.07	0.0017	80.7		F(2.88,3965.20)=8.5336	0.0000
Maatalousyrittäjä	3.0		6.8				9.3			
Muu yrittäjä	4.6		5.2				6.3			
Muu	2.6		3.5				3.7			
Tuloluokka (1-13): mean (sd)	6.3	(0.1)	5.8	(0.1)	-3.5	0.0000	6.6	(0.1)	1.9	0.0540

Kuntamuoto: %

Kaupunkiseudun keskukset	67.8	54.1	F(3.49,7396.54)=14.8918	0.0000	39.3	F(3.86,5319.86)=30.2907	0.0000
Kaupunkimainen kunta	3.1	4.9			3.3		
Kaupunkien läheinen maaseutu	17.6	21.2			28.7		
Ydinmaaseutu	8.5	11.9			16.0		
Harvaan asuttu maaseutu	3.0	7.9			12.7		

Asunnon pinta-ala: mean (sd)

91.0 (1.8)	90.5 (1.1)	-0.3	0.8030	107.6 (1.9)	6.6	0.0000
------------	------------	------	--------	-------------	-----	--------

Asumistapa: %

Omakotitalo	36.3	41.2	F(2.88,6095.61)=1.8507	0.1382	65.9	F(2.86,3937.91)=43.7256	0.0000
Pari- tai rivitalo	21.1	20.2			13.2		
Kerrostalo	40.2	36.3			20.0		
Jokin muu	2.5	2.4			0.8		

Liikunta: %

Liikkuu vähän	28.1	28.3	F(2.93,6142.21)=1.2065	0.3055	20.5	F(2.93,3998.72)=6.3335	0.0003
Kevyesti vähintään 4/h viikko	54.5	57.2			66.3		
Kuntoliikuntaa vähintään 3 h/ viikko	17.0	13.9			12.7		
Harjoittelee kilpailumielessä	0.4	0.6			0.6		

**Istumisen viikonloppuna minuut-
teina: mean (sd)**

345.5 (6.40)	357.5 (4.76)	1.4	0.1620	325.1 (6.05)	-2.4	0.0180
--------------	--------------	-----	--------	--------------	------	--------

Alkoholinkäyttö: %

Ollut koko elämän raitis	24.1	23.7	F(1.93,3997.40)=0.0287	0.9688	17.3	F(1.99,2685.01)=3.6924	0.0252
Lopettanut	3.9	3.8			4.3		
Käyttää alkoholi juomia	72.0	72.5			78.5		

Tupakointi: %

Ei	89.3	82.9	$F(1,2113)=17.3887$	0.0000	76.9	$F(1,1373)=48.0673$	0.0000
Kyllä	10.7	17.1			23.1		

Turvattomuuden tunne asuinalueella: %

Ei koskaan	47.0	51.8	$F(1.97,4145.13)=3.7016$	0.0254	54.5	$F(1.96,2684.49)=3.8835$	0.0215
Erittäin harvoin	42.1	36.2			36.2		
Useammin	11.0	12.0			9.3		

Pelkää liikkua yksin ulkona klo 22 jälkeen: %

Ei liiku yksin ulkona	43.3	49.2	$F(2.94,6181.84)=4.2431$	0.0056	40.6	$F(2.93,4020.61)=7.1907$	0.0001
Ei pelkää koskaan	13.8	14.7			22.5		
Pelkää silloin tällöin	30.8	23.9			29.2		
Pelkää usein	12.2	12.2			7.8		

BDI		KAIKKI									
		Ei koiraa		On ollut		Test		On koira		Test	
Variable						<i>B</i>	<i>p</i>			<i>B</i>	<i>p</i>
Siviilisääty:	naimisissa	5.86	(0.23)	6.74	(0.18)	-	-	6.17	(0.24)	-	-
BDI mean (sd)	avoliitossa	5.21	(0.45)	6.19	(0.36)	0.16	0.872	5.96	(0.45)	0.61	0.541
	eronnut tai asumuserossa	10.08	(0.96)	8.57	(0.51)	-2.08	0.037	8.97	(0.83)	-1.13	0.259
	leski	9.26	(0.72)	10.44	(0.42)	0.34	0.734	9.19	(0.92)	-0.32	0.752
	naimaton	7.10	(0.62)	7.89	(0.45)	-0.12	0.908	7.96	(0.79)	0.54	0.590
Kuntamuoto:											
	Kaupunkimaiset kunnat	6.44	(0.21)	7.23	(0.17)	-	-	6.39	(0.29)	-	-
	Maaseutumaiset kunnat	7.22	(0.63)	8.14	(0.36)	0.16	0.875	6.86	(0.33)	-0.41	0.684
BDI mean (sd)											
Test: Interaction between koira & variable											
		MIEHET									
		Ei koiraa		On ollut		Test		On koira		Test	
Variable						<i>B</i>	<i>p</i>			<i>B</i>	<i>p</i>
Siviilisääty:	naimisissa	5.43	(0.29)	6.07	(0.22)	-	-	5.45	(0.32)	-	-
BDI mean (sd)	avoliitossa	4.38	(0.65)	4.90	(0.41)	-0.16	0.870	5.59	(0.63)	1.18	0.240
	eronnut tai asumuserossa	9.55	(1.51)	8.12	(0.84)	-1.19	0.234	9.66	(1.68)	0.04	0.969
	leski	7.02	(1.08)	7.83	(0.96)	0.10	0.920	8.46	(2.61)	0.49	0.624
	naimaton	6.25	(0.88)	6.98	(0.56)	0.07	0.947	7.78	(1.06)	1.10	0.272
Kuntamuoto:											
	Kaupunkimaiset kunnat	5.42	(0.27)	6.18	(0.24)	-	-	5.24	(0.39)	-	-
BDI mean (sd)	Maaseutumaiset kunnat	7.20	(0.93)	6.90	(0.43)	-0.90	0.366	6.27	(0.45)	-0.64	0.523

<i>Variable</i>		NAISET									
		Ei koira		On ollut		Test		On koira		Test	
						<i>B</i>	<i>p</i>			<i>B</i>	<i>p</i>
Siviilisääty:	naimisissa	6.36	(0.31)	7.33	(0.27)	-	-	6.97	(0.37)	-	-
BDI mean (sd)	avoliitossa	5.96	(0.61)	7.48	(0.58)	0.59	0.555	6.43	(0.75)	-0.13	0.899
	eronnut tai asumuserossa	10.43	(1.05)	8.86	(0.61)	-1.91	0.056	8.65	(1.02)	-1.62	0.105
	leski	9.84	(0.85)	10.88	(0.44)	0.07	0.946	9.33	(0.97)	-0.79	0.430
	naimaton	8.06	(0.82)	8.99	(0.75)	-0.03	0.975	8.15	(1.15)	-0.35	0.725
Kuntamuoto:	Kaupunkimaiset kunnat	7.41	(0.30)	8.02	(0.25)	-	-	7.45	(0.46)	-	-
BDI mean (sd)	Maaseutumaiset kunnat	7.24	(0.76)	9.23	(0.47)	1.38	0.168	7.47	(0.53)	0.17	0.863

